

Arkeologiska insatser i Kronobergs län efter stormen Gudrun

Återställning, dokumentation
och besiktning

LÄNSSTYRELSEN
I KRONOBERGS LÄN

Arkeologiska insatser i Kronobergs län efter stormen Gudrun Återställning, dokumentation och besiktning

ISSN 1103-8209, Länsstyrelsens meddelande nr 2007:32

Text: Magnus Reuterdaahl

Alla fotografier är tagna av Magnus Reuterdaahl, om inte annat anges.

Omslagsbild: Berga 151:1, foto; UV Väst

Tryckt på Allkopia i Växjö AB, oktober 2007

Inledning	3
Material	4
Metod	4
Återställning	5
Återställningen i siffror	7
Arkeologacentrum AB	9
Smålands Museum	9
Raä, UV Väst	10
Wallin kulturlandskap och arkeologi	10
Diskussion	11
Besiktningssprotokoll och återställningsåtgärder	13
Arkeologacentrum AB	13
Smålands Museum	22
Wallin kulturlandskap och arkeologi	38
Raä, UV Väst	49
Litteratur	59
Administrativa uppgifter	60
Bilaga 1	60

Inledning

Den 8 januari 2005 drog stormen Gudrun fram över södra Sverige och orsakade stor förödelse. Den skadeinventering som utfördes under 2005 och 2006 visade att ett stort antal forn- och kulturlämningar blivit skadade (Edvinger 2006 och Reuterdaahl 2007). Syftet med skadeinventeringarna var att dokumentera och uppskatta skadorna samt att bygga ett underlag inför eventuella återställningar och/eller slutundersökningar. Under sommaren och hösten 2006 började arbetet med att återställa de lokaler som ådragit sig de största skadorna, detta på såväl vårdade som icke-vårdade lämningar. Detta gällde cirka 180 lämningar, vilka ansågs vara så pass skadade att de behövde någon form av arkeologisk åtgärd (Reuterdaahl 2007:3). Antalet har i praktiken blivit något mindre på grund av omprioriteringar och nybesiktningar. Inom tre fornlämningar har det utförts slutundersökningar.

De återställningsinsatser som gjorts på länets stormskadade forn- och kulturlämningar är ett sätt att implementera idén om hållbar utveckling i praktiken inom kulturmiljöområdet. Syftet med åtgärderna har primärt varit att på lång sikt bistå både de visuella och de vetenskapliga värdena i de värst skadade lämningarna.

Tanken med återställningsarbetet har varit att låta de olika entreprenörerna finna en balansgång mellan fornlämningens vetenskapliga värde och autenticitet å ena sidan och den visuella upplevelsen å andra sidan. I denna utvärdering har en objektiv bedömning eftersträvat men det är inte helt lätt att i backspeglarna ge rättvisa kommentarer om huruvida återställningarna vid återställningsögonblicket var rätt eller fel. Det känns dock skönt att kunna konstatera att de flesta återställningarna är bra utförda. Vid ett fåtal tillfällen har det funnits synpunkter eller kritik, en del av dessa har tidigare framförts till berörda parter¹, andra har framkommit i samband med de besiktningar som ligger till grund för denna rapport. Kritiken skall i första hand ses som ett led i att lära oss inför framtiden; det vill säga hur vi på Länsstyrelsen i Kronobergs län kan bli bättre rustade att förklara vilket resultat vi förväntar oss och vilka åtgärder som är lämpliga att sätta in i olika situationer. Hur återställer vi på bästa sätt för att säkerställa både de vetenskapliga och de upplevelsemässiga värdena?

¹ Tjänsteanteckning: Lennart Swanström 2006-11-17. Dnr 435-6020-06

Material

Till entreprenörernas hjälp för planering fanns skadeinventeringen från 2005 (Edvinger 2006) och i vissa fall 2006 (Reuter Dahl 2007²) tillgänglig³. I denna beskrevs skadornas art och vilka åtgärder som bedömts nödvändiga. I efterhand kan det konstateras, att skadeinventeringsblanketten inte var helt anpassad till varken återställarnas behov av att planera åtgärder i förväg eller länsstyrelsens behov av att beräkna kostnader samt bedöma åtgärdernas inriktning och omfattning. Skadeinventeringsblanketten som nyttjats för att beskriva skadorna är inte optimal för ändamålet och skulle behöva redigeras (se Edvinger 2006:6 och Reuter Dahl 2007:13). Vidare fanns möjlighet för återställarna att ta kontakt med inventerarna eller andra antikvarier på Länsstyrelsen i Kronobergs län för att i samråd bestämma eller diskutera åtgärder.

I rapporten omnämns två typer av forn- och kulturlämningar; vårdade och icke-vårdade. Med vårdade lämningar menas forn- och/eller kulturlämningar som av Länsstyrelsen i Kronobergs län tilldelas särskilda medel för att vårdas och göras tillgängliga.

Metod

De återställda lokalerna har besiktigats på plats under perioden 2007-05-01 - 2007-08-03. Vid bedömningen av återställningen har inventeringsunderlaget från 2005 och 2006, FMIS beskrivning av fornlämningen och de inlämnade rapporterna rörande återställningen nyttjats.

Återställningsarbetena har i princip bestått i att rensa fornlämningarna på ris, grenar och stormfällda träd, återtrycka eller bortta rotvältor och i enstaka fall göra slutundersökningar.

Vid bedömningen har de separata åtgärderna och helhetsintrycket vägts in. Vårdade respektive icke-vårdade lämningar har bedömts efter något olika kriterier. Vissa bedömningar eller kommentarer kan av entreprenörerna komma att ses som orättvisa, men tanken med kommentarerna är inte att hänga ut någon, utan att påpeka det som är bra respektive mindre bra, så att vi på Länsstyrelsen i Kronobergs län kan lära oss att bli tydligare i våra anvisningar och bli bättre på att se vilka metoder som fungerar bäst i olika situationer.

Vårdade lämningar

Vid återställningen av de vårdade lokalerna har Länsstyrelsen i Kronobergs län sett den visuella dimensionen som viktig, då många av dessa är populära besöksmål i länet. Vidare fungerar dessa som en form av skyltfönster för länets fornlämningsbild. Det är också viktigt att lämningarna är tillgängliga, det vill säga att man kan komma fram

² Vid återställningstillfället fanns inte rapporten tillgänglig men i vissa fall har inventeringsuppgifterna vilka presenteras i rapporten funnit tillgängliga. Inventeringen fortskred dock efter det att återställningsarbetena påbörjats.

³ Skadbesiktningen 2006 pågick delvis parallellt med återställningsarbetet.

till och röra sig över området. Med detta menar vi dock inte att man skall riskera de vetenskapliga värdena.

Icke-vårdade lämningar

Vid återställningen av icke-vårdade anläggningar och lokaler har uppgiften i första hand varit att säkra det vetenskapliga värdet och i andra hand att återställa dessas visuella värden.

Man kan dela in återställarna i två grupper utifrån hur de arbetat; Smålands museum och Wallin kulturlandskap och arkeologi har lagt tyngdpunkten på att skydda de vetenskapliga värdena och därmed låtit de visuella värdena bli något lidande. Arkeologiceentrum och UV Väst har lagt vikten på det visuella och genom detta gått lite hårdare fram. Bägge dessa tillvägagångssätt ligger inom uppdragets ram.

Återställning

Återställningen har utförts av följande entreprenörer under sommaren, hösten och vintern 2006:

- Arkeologiceentrum AB
- Smålands museum
- Raä, UV Väst
- Wallin kulturlandskap och arkeologi

Med återställning menas i detta sammanhang att försöka återställa de skadade lämningarna till det skick de var i innan stormen samt att i görligaste mån söka skydda deras vetenskapliga värden. I de avtal som Länsstyrelsen i Kronobergs län slöt med entreprenörerna står att läsa: "... i första hand skall samtliga vårdobjekt återställas till ett skick som så nära som möjligt överensstämmer med utseendet innan stormen..." samt: "Den övergripande principen för dessa återställningsarbeten är att i varje enskilt fall utgå från vad som är bäst för fornlämningen ur ett bevarandeperspektiv..." (Länsstyrelsen i Kronobergs län 2006; Dnr 435-6017-06). Med backspegel i handen borde vi kanske ha tryckt hårdare på vikten av de visuella värdena beträffande vårdade fornlämningar.

I avtalet står det också att: "det ankommer på uppdragstagaren att grovstäda lokalerna från ris och grenar". Grovstädning har skett på i stort sätt alla lokaler, insatserna på de vårdade lokalerna har varit mer noggranna än på icke-vårdade. Här finns det dock anledning att titta närmare på ett antal lokaler där det fortfarande kvarligger såväl stubbar som ris. Det är viktigt att ris och stubbar placeras så att de kan avhämtas och deponeras på ett sätt som inte riskerar att ytterligare skada fornlämningen. "Beträffande placering av eventuell avlägsnade stubbar etc. skall överenskommelse träffas med markägaren" (Länsstyrelsen i Kronobergs län 2006; Dnr 435-6017-06).

Rotvältor har antingen återtryckts, borttagits eller lämnats kvar utifrån vad som avgjorts vara bäst för fornlämningen, detta beslut har lagts på återställaren att ta i varje enskilt fall, utifrån förutsättningarna på den givna platsen.

I några fall har återställningsarbetet inte kunnat utföras till fullo eller inte alls på grund av att Länsstyrelsen i Kronobergs län och markägarna inte kunnat komma överens om åtgärderna⁴, detta gäller t.ex. Gårdsby 20:1. I andra fall så har återställningen inte utförts på grund av att marken bedömts vara alltför vattensjuk⁵, att återställningen bedömts kunna generera nya skador eller så har inte skogen varit upparbetad. Utöver detta har några lämningar efter hand bortprioriterats. Att så skett beror bland annat på nya bedömningar i jämförelse med andra lokaler, t.ex. att skadorna i efterhand bedömts som mindre allvarliga eller att lämningarna inte bedömts vara fornlämningar, t.ex. Bergunda 210:1 och Tävelsås 100:1⁶.

Slutundersökning och tillvaratagande av fynd

Slutundersökningar har i möjligaste mån undvikits, dock har några sådana skett, då det ansetts motiverat. Inom fornlämningarna Odensjö 112:1, Skatelöv 22:1 och Annerstad 3:1 har gravar slutundersökts och vid ytterligare ett par lokaler har enstaka fynd omhändertagits eller återdeponerats i sin ursprungliga kontext. I efterhand har det visat sig att ytterligare ett par slutundersökningar borde ha utförts.

Rapportering

Rapporteringen har skett på RAÄ:s ”Blankett för registrering i Fornminnesinformationssystemet – FMIS. Slutredovisning från arkeologiskt fältarbete – särskild utredning”. I avtalet står det, att i dokumentationen skall det geografiska läget av varje enskild insats framgå och att varje åtgärd skall dokumenteras för sig. Ur dokumentation skall skadans art, omfattning och bedömd påverkan kunna utläsas. Vid återställning av fornlämning som skadats av rotvälta skall fotodokumentation göras före och efter återställandet. Vidare står att läsa, att åtgärdade gravar inom gravfält skall markeras med rött i rapporterna. Fotodokumentation av återställningen har utförts av alla entreprenörer på ett bra sätt. De skrivna rapporterna uppfyller i stort det som är angivet i avtalet, dock är det i vissa fall svårt att avgöra hur många rotvälter som återtryckts respektive borttagits, se bilaga 1. Vidare är det inte alltid helt klart vilka åtgärder som utförts, kritiken gäller alla entreprenörer. De flesta skriftliga dokumentationerna är emellertid bra. När det gäller inmätningar, gravfältskartor, återställningsskisser skiljer sig redovisningen mellan de olika entreprenörerna. Till viss del har komplettering begärts in där det i dokumentationen framgår att mätningar har utförts men vi saknar underlaget⁷. Men det är också här vi kanske varit otydligast i avtalet och till nästa tillfälle är det här vi behöver ställa tydligare krav. Rapporterna har lämnats till RAÄ och till Länsstyrelsen i Kronobergs län. Slutundersökningarna rapporteras

⁴ Tjänsteanteckning: Lennart Swanström 2006-10-17. Dnr 435-6017-06.

⁵ Bland annat Östra Torsås 92:3.

⁶ Bergunda 210:1 utgörs av ett röse som bedömdes vara en osäker fornlämning, sannolikt är röset en källargrund på vilket det tillförts odlings sten alternativt kraftigt omrört odlingsröse. Tävelsås 100:1 är ett gravfält inom en fossil åker vilket delvis har återställts, efterhand bedömdes det att stensättningarna utgjordes av röjningsrösen och insats hölls minimal.

⁷ Arkeologiceentrum har kontaktats och lovat att komplettera detta material.

enskilt, i dagsläget har rapporten rörande Skatelöv 122:1 (Nylén 2007) inkommit till Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Återställningen i siffror

152 lokaler ingick i den grupp som av Länsstyrelsen i Kronobergs län ansågs ha det största behovet av återställningsåtgärder. 59 av dessa lokaler är vårdade och 93 är icke-vårdade. 17 lämningar har av olika anledningar inte åtgärdats och tre lokaler har bedömts behöva ytterligare åtgärder.⁸ De lokaler som inte åtgärdats kan delas in i fyra grupper:

- Lämningar som av återställaren bedömts vara osäkra fornlämningar.
- Lämningar som vid återbesiktning 2006 och valdes bort till förmån för andra insatser.
- Lämningar vid vilka stormfälld skog inte upparbetats.
- Lämningar som riskerade att få ytterligare skador till följd av återställningen, till exempel på grund av vattensjuk mark.

Åtgärderna som har utförts vid de flesta återställningarna rör borttagande respektive återtryckande av rotvältor samt rensning av ris, cirka 1430 rotvältor har tagits bort på eller vid fornlämningar och cirka 320 har tryckts tillbaka.⁹

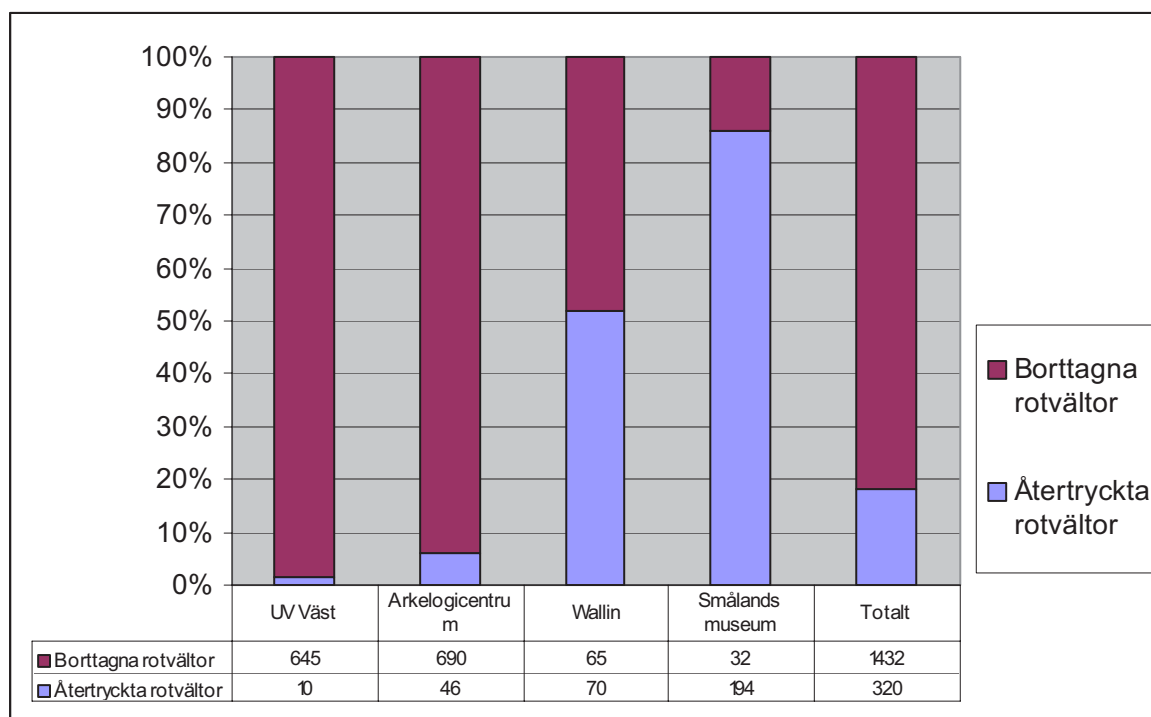

Fig. 1. Frekvenser av borttagna respektive återtryckta stubbar, alla entreprenörer.

⁸ Söraby 37:1 – Borlanda gravfältet, har delvis åtgärdats. Under 2007 kommer ytterligare insatser att göras för att återställa de visuella värdena på detta gravfält. Ljungby 4:1 behöver ytterligare ett tiotal rotvältor tas bort och en anläggning slutundersökas. Vid Östra Torsås 1:1 behöver en stor rotvälta åtgärdas.

⁹ I vissa fall är siffrorna uppskattade då det inte framgår med klarhet hur många som tagits bort respektive tryckts tillbaka, i andra fall har det inte alls angivits, därav är siffrorna ungefärliga.

I ovanstående figur kan man se att det föreligger en klar skillnad mellan hur entreprenörerna arbetat. UV Väst och Arkeologacentrum AB har i en högre grad än Smålands museum och Wallin kulturlandskap och arkeologi valt att ta bort stubbar. Att valet mellan att ta bort stubbar eller återtrycka dem inte alltid har varit helt lätt, framgår i de rapporter vi fått in. I de flesta fall instämmer Länsstyrelsen i Kronobergs län med de beslut som tagits.

Besiktningen av åtgärderna har lett fram till åsikten, att den "hårdare" linje som UV Väst och Arkeologacentrum AB har nyttjat, framförallt har främjat de visuella värdena, vilket är önskvärt på de vårdade lokalerna, medan den lite "försiktigare" approach som nyttjats av Smålands museum och Wallin kulturlandskap och arkeologi bör vara att förordas på icke-vårdade lokaler och lämningar.

Vid besiktningen har ett omdöme getts rörande åtgärderna. I några fall har omdömen inte kunnat ges på grund av nya skador, totalt 129 återställningar har getts ett omdöme:

- **Mycket bra** – Återställningen har överträffat våra förväntningar.
- **Bra** – En återställning som ligger i linje med vår förhoppning.
- **OK** – En återställning som ligger i linje med vår förhoppning, men där vi hade hoppats på att man kunde ha gjort lite mer. Det kan vara att det ligger kvar väl mycket ris, att fler rotvälter kunde ha åtgärdats e.d.
- **Med anmärkning** – Vi är inte helt nöjda med återställningen. Anledningarna till detta specificeras i återställningsgenomgången.

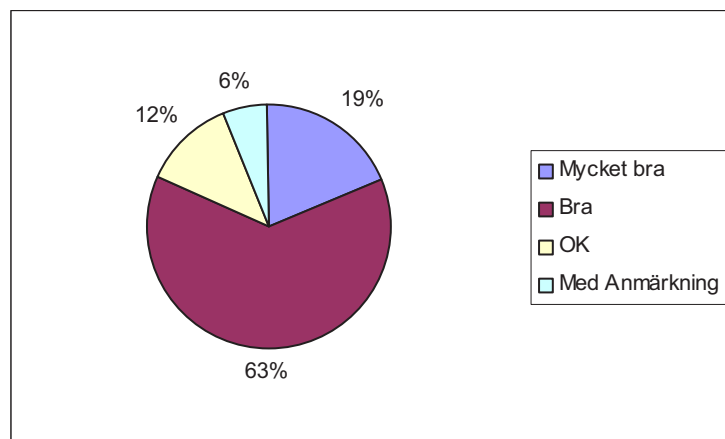

Fig. 2 Bedömningsfrekvens hela återställningen.

82 % har fått omdömet **mycket bra** eller **bra** och endast 6 % har fått omdömet **med anmärkning**.¹⁰ Totalt kan 94 % av återställningarna anses ligga i linje med vad Länsstyrelsen ursprungligen hade en förhoppning om, vilket måste anses vara bra, särskilt med tanke på att entreprenörerna har haft förhållandevis fria händer gällande bedömningen av åtgärder i samband med återställningen. Sju lokaler ingår inte i denna sammanställning, då nya skador i samband med stormen Per, markberedning och i ett fall att återställningen inte är klar, har gjort att ett totalomdöme är omöjligt.

¹⁰ Återställningen har i de flesta av dessa fall varit bra och anmärkningen är av annan natur, t.ex. att arbetena inte utförts inom stipulerad tid. I fyra fall rör dock anmärkningen själva insatsen.

Arkeologacentrum AB

Arkeologacentrum har återställt 28 lokaler. En lokal har inte bedömts på grund av nya skador. Utav de återställda lokalerna är elva vårdade och 17 icke-vårdade lokaler.

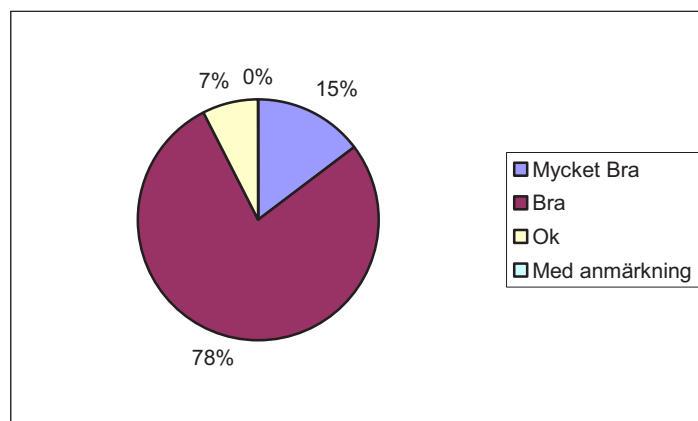

Fig. 3. Bedömningsfrekvens återställningen Arkeologacentrum.

Alla lokaler är godkända, varav 93 % ansetts **mycket bra** eller **bra** återställda.

Arkeologacentrum har bifogat foton på sju lokaler, 14 lokaler har mätts in eller beskrivits på återställningsskisser.¹¹

Smålands Museum

Smålands museum har återställt 45 lokaler. Två lokaler har inte gått att ge ett omdöme; Söraby 37:1 på grund av att återställningen ej är färdig och Växjö 111:1 på grund av nya skador. Utav de återställda lokalerna är 23 lokaler vårdade och 22 icke-vårdade lokaler.

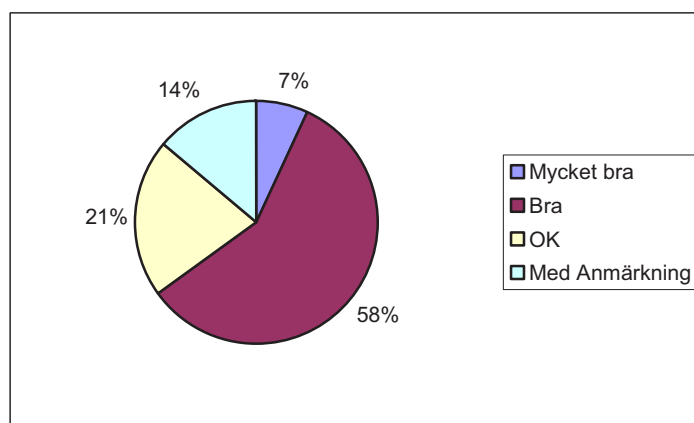

Fig. 4. Bedömningsfrekvens återställningen Smålands museum.

Utav de återställda lokalerna är 65 % **mycket bra** eller **bra** återställda. Sex återställningar har fått betyget **med anmärkning**. I fyra fall beror anmärkningen på att arbetena inte var färdiga inom stipulerad tid,

¹¹ Kartor och inmättningsdata har lämnats in rörande Hamneda 63:1, Odensjö 112:1 och Annerstad 3:1. Övriga har inte inkommit till Länsstyrelsen i Kronobergs län vid tryckningen av denna rapport.

detta ledde till att Länsstyrelsen var ute på besiktning i onödan. I dessa fall är återställningen som sådan ok eller bättre. I två fall har vi av olika anledningar inte varit riktigt nöjda med åtgärderna.

Nio återställningsskisser samt foton från alla lokaler utom två har bifogats.

Raä, UV Väst

UV Väst har återställt 31 lokaler. Fyra lokaler har inte gått att ge ett omdöme på grund av nya skador. Utav de återställda lokalerna är 16 lokaler vårdade och 15 icke-vårdade lokaler.

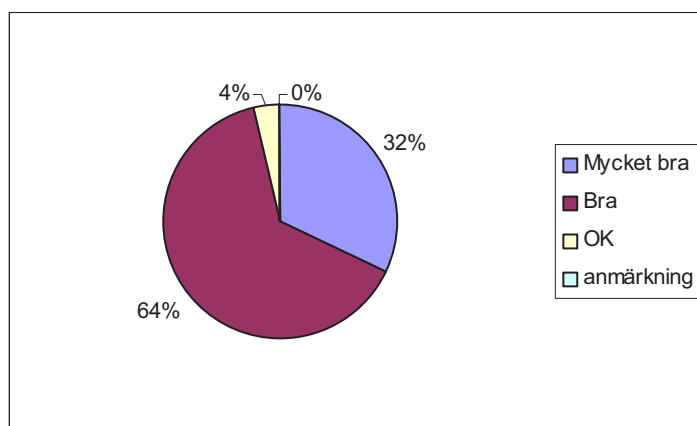

Fig. 5. Bedömningsfrekvens återställningen UV Väst.

Alla lokaler är godkända varav 96 % ansetts **mycket bra** eller **bra** återställda.

Det finns fotodokumentation från alla lokaler utom en och inmätningar från 24 lokaler.¹²

Wallin kulturlandskap och arkeologi

Wallin har återställt 31 lokaler, tre lokaler har inte gått att ge ett omdöme på grund av nya skador. Utav de återställda lokalerna är tio lokaler vårdade och 21 icke-vårdade lokaler.

¹² I form av shape-filer på cd-rom.

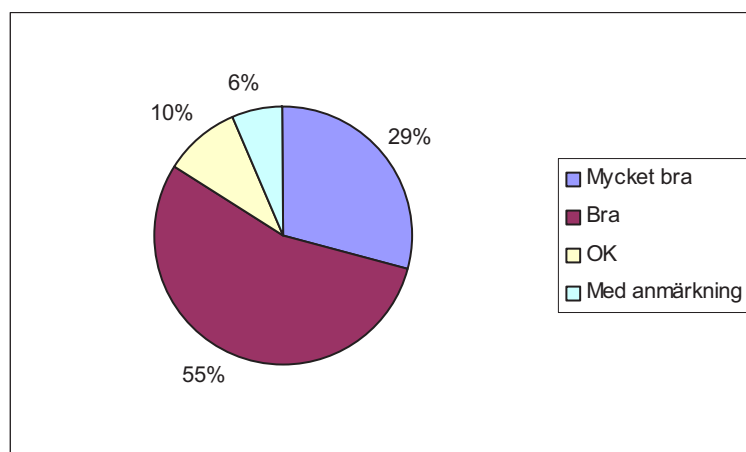

Fig. 6. Bedömningsfrekvens återställningen Wallin kulturlandskap och arkeologi.

Utav de återställda lokalerna är 84 % **mycket bra** eller **bra** återställda. I två fall har omdömet **med anmärkning** utdelats, i bägge fallen beror det på att Länsstyrelsen i Kronobergs län vid besiktningar funnit brända ben i dagen vid återställda anläggningar.

Foton finns från alla lokaler och inmätningar eller återställnings-skisser från två lokaler.¹³

Diskussion

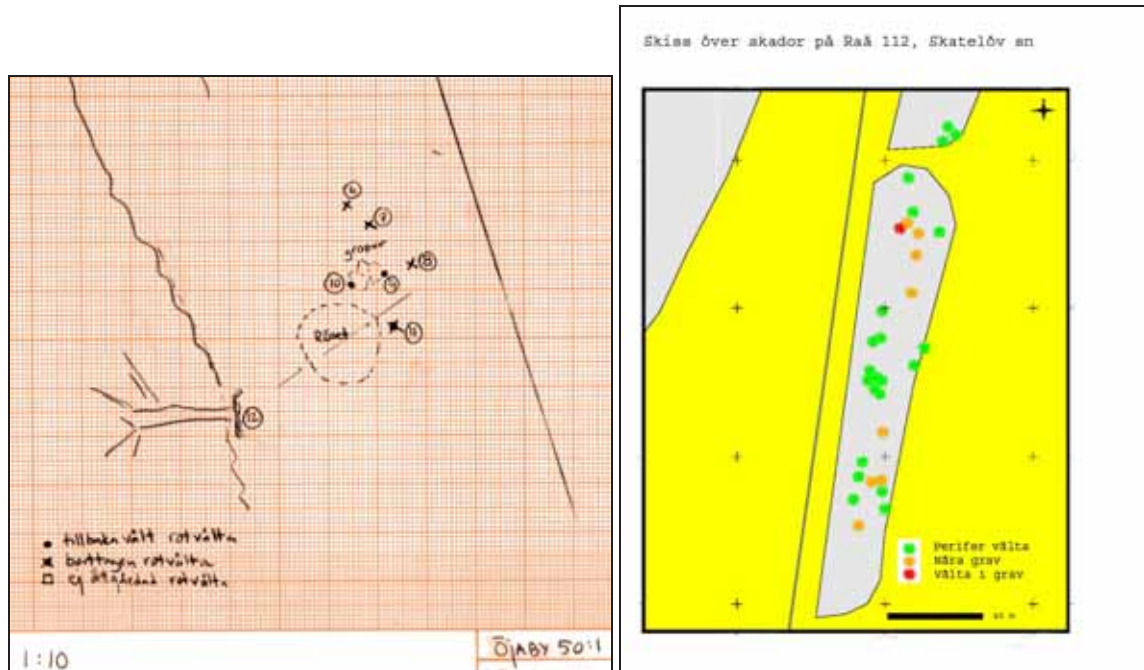
Vi får hoppas att en skadebild av den magnitud som uppstod efter stormen Gudrun inte återupprepas. Det är dock glädjande att kunna skriva att återställningsarbetenas resultat är över förväntan. Att det skulle bli vissa anmärkningar var att vänta, men jag hade inte förväntat mig att de skulle bli så få. Detta gör att man kan dra slutsatsen att det går bra att låta entreprenörer ta ett stort ansvar i fält utan att uppgiften behöver beskrivas in i minsta detalj, dock bör det göras kontinuerliga avstämningar gällande genomförandetakt och åtgärder. Detta för att säkerställa att nivån ligger inom de tänkta parametrar som satts upp. Vid sidan om dokumentationen av skadorna på fornlämningarna, som gjorts i samband med inventeringar och återställningar, finns det också en hel del som vi kan lära oss av i samband med de återställningsåtgärder som gjorts.

Utifrån omdömena kan man utläsa att Smålands museum och Wallin har en något lägre frekvens av omdömena mycket bra och bra och därav en något högre frekvens av omdömet OK, men också att de har ett antal lokaler med anmärkning. Sannolikt hör detta samman med de olika strategier som entreprenörerna valt. Man skall dock komma ihåg att denna bild kan komma att förändras med tiden. Då allt satt sig och en del multnat bort, är det inte alls säkert att man kommer till samma slutsats.

Det är viktigt att det klart och tydligt framgår i text eller genom diskussion vilka prioriteringar som skall gälla, t.ex. visuella värden kontra vetenskapliga, och i vilka situationer; värdade eller icke-värdade lokaler.

¹³ Inmättningsdata och kartor finns dock, vid tryckningen av denna rapport, ej tillgängligt hos Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Dokumentationen är generellt sett bra över hela linjen, dock skiljer den sig framförallt gällande kartmaterial; inmätningar, kartor, återställningsskisser. I framtida fall bör man tydliggöra vilken typ av återställningskartor –skisser eller inmätningar som skall bifogas rapporten. Detta för att få en större enhetlighet och säkerställa nivån på rapporteringen. Det kan antas att denna typ av dokumentation kommer att bli viktig inför tolkningar av undersökningsresultat vid en eventuell arkeologisk undersökning av ett objekt.

Karta 1 och 2. Två olika typer av återställningsskisser/kartor, bägge är producerade av Smålands museum

Det bör framgå att Länsstyrelsen förväntar sig att lämningar som återställts i områden där återplantering kan förväntas ske inom en snar framtid bör märkas upp med fornminnesband e.d. för att ge dem ett bättre skydd. Tyvärr har ett antal lämningar skadats i samband skogsföryngringsåtgärder efter återställning.

Grovstädning är en mycket viktig åtgärd, då större mängder ris efterhand kan komma att omforma strukturer i eller på lämningarna, t.ex. anbringa ett jordlager över ett röse eller förändra dess form. Mindre rishögar eller ansamlingar av ris mellan anläggningar kan göra fornlämningslandskapet otydligt och svårtolkat, vilket kan leda till skador eller feltolkningar. Med andra ord är det viktigt att placera undanstädat ris på sådant sätt att det inte riskerar att skada eller omdana lämningen samt på ett sätt som gör det möjligt att samla in utan att riskera att skada densamma. Det är därför viktigt att man redan i inledningskedet har en strategi gällande på vilket sätt man skall ta hand om ris och stubbar, vart dom skall, vem som har ansvar för att det sker etc.

Vid återställningsarbetena borde Länsstyrelsen ha krävt att arbetena igångsatts betydligt snabbare än vad som skedde. Resultatet har visat att det är viktigt att ha en bättre kontroll av igångsättningsprocessen, detta då de pengar som Länsstyrelsen i Kronobergs län fått till sitt förfogande för återställning inte upparbetades till fullo. Om samt-

liga entreprenörer kommit igång med arbetet snabbare, skulle mer pengar ha kunnat nyttjas och fler lämningar kunnat återställas. Vi anser att detta delvis är vårt fel men att det också borde ha legat i entreprenörernas intresse att komma igång snabbare, då detta kunde ha lett till mer jobb. Några entreprenörer kom igång redan under sommarmånaderna, medan andra kom igång under hösten. Det är möjligt att detta förhållande har påverkat hur mycket tid man lagt per anläggning. De som startade senare tog en chans. Om vädret varit sämre och anläggningarna blivit vattenbemängda, hade det blivit ännu svårare att klara uppdraget. Det är möjligt att vi borde ha varit tydligare i att informera om att det fanns mer pengar och att vi gärna sett att man påbörjat arbetena tidigare och att ett snabbt färdigställande skulle premieras med mer jobb.

Utifrån de återställningar som gjorts och de resultat som nåtts är det Länsstyrelsen i Kronobergs läns intryck, att den inställning som Arkeologacentrum och UV Väst haft på de vårdade gravfälten är att förorda, eftersom de visuella värdena är viktiga. Den inställning som Smålands museum och Wallin kulturlandskap och arkeologi har haft är sannolikt att förorda på icke-vårdade lämningar, där det vetenskapliga värdet ges högst prioritet.

Besiktningssprotokoll, återställningsåtgärder

I detta kapitel sammanställs återställningsåtgärderna, besiktningssprotokollen och skadeinventeringsnoteringar (Reuter Dahl 2007:93ff), med undantag av slutundersökningarna, då inte alla rapporter inkommit till Länsstyrelsen vid denna rapportens tryckning. Återställningarna redovisas per entreprenör och sorteras därunder sockenvis. Texterna i återställningsrapporterna och i skadeinventeringens noteringar har redigerats för att förtydliga och i vissa fall förkorta texten.

Arkeologacentrum AB

Agunnaryd 2:1 – Stenkammargrav – ej vårdad

Skadeinventeringen: Kistans centrala del helt uppväckt av stor granvälda, stubbar i rösekanten. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: Sex rotvältor åtgärdades och alla togs bort. Två av rotvältorna i hållkistans centrala samt södra del hade lyft och flyttat på tre hällar. Efter borttagande av rotvältorna återställdes hällarna i enlighet med skissen i FMIS. Inga fynd påträffades.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Angelstad 5:1 – Gravfält – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av fem till tio rotvältor med stubbar och övertäckt av en hel del ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Området runt gravfältet är kraftigt påverkat av markberedning. Markberedningen har gått tätt intill gravfältet. Trettio rotvältor har åtgärdats, merparten togs bort. En häll till en järnåldersdös fick återställas, eftersom den hängde i en rotvälta. I övrigt inga stora eller djupa skador. Området rensades på ris med maskin.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter återställningen har den norra halvan av gravfältet markberetts och därav skadats.

Angelstad 196:1 –Stensättning (treudd) – ej vårdad

Skadeinventeringen: Rotvälta i den centrala samt två stubbar, körspår på den södra armen. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En treudd med fyra rotvältor som åtgärdades, två i kanten och två i anläggningens centrala delar. Samtliga togs bort. Inga stora eller djupa skador. Handritad skiss över anläggning och rotvältor producerades.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Det ligger ett par nyfallna träd omkring anläggningen, dock inga som skadar den. Dessa skulle behöva tas bort.

Annerstad 3:1 – Stenkammargrav i Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: En rotvälta centralt i kammaren, blottat krossad kvarts synlig. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Fyra rotvältor togs bort från anläggningen, en i hällkistans nordvästra del och de övriga i kanten av röset. I samband med borttagandet av rotvälтан i hällkistan gjordes en mindre efterundersökning, av Arkeologisentrum, se dnr 431-9797-06.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger en del ris och ett par stubbar kring anläggningen och direkt söder om stenkammargraven ligger en del kvarts i dagen. Slutredovisningsblankett redovisas separat.

Bild 1; Annerstad 3:1. Stenkammargrav i röse efter återställning.

Berga 27:1 – Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av 14 rotvältor, varav en i gravkant.¹⁴ Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: 19 rotvältor har borttagits eller tillbakatryckts i anslutning till och i kanten av anläggningarna, inga större eller djupare skador på gravfältet har dokumenterats.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Stormen Per har orsakat ett antal nya skador, två träd har stormfällts och två har knäckts. En hel del grenar och ris har ramlat ned, tillika ligger det kvar ca 15 stubbar och sju högar med ris.

Berga 126:1 – Hög – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Högen är skadad av fyra rotvältor. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Sju rotvältor har tagits bort på och i anslutning av högen. Ingen stor eller djup skada åsamkades anläggningen. En skiss i skala 1:200 med anläggningen och borttagna rotvältor har upprättats.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Berga 155:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av fyra rotvältor. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Fem rotvältor har åtgärdats, fyra är borttagna och en är tillbakatryckt, inga allvarliga eller djupgående skador.

¹⁴ I rapporten "I rotvältors land" står det att 27:1 är oskadat detta är dock fel 27:1 har på något sätt blivit förväxlat med 25:1, detta har dock inte påverkat återställningsarbetena, se Reuterdaahl 2007:73.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Bolmsö 74:1 – Gravfält –vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat till följd av en rotvälta och viss övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Rotvältnen borttagen och gropen återställd.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Ett träd har skadats i samband med stormen Per, bör åtgärdas.

Dänningelanda 1:1-3 – Rösen – Ej vårdade

Skadeinventeringen: (1:1) Skadad till följd av rotvältnar i anläggningens ytterkant samt viss övertäckning av ris och ett par stormfällna träd. (1:2) Rotvälta, övertäckt av ris och ej upparbetade stammar. (1:3) Två rotvältnar, svår att besiktiga på grund av påfört ris. Raä 1:2 ansågs vara svårast skadad. Rekommenderade åtgärder; återställning och borttagning av ris och stammar.

Återställning: Dänningelanda 1:1-3 utgörs av tre rösen. Alla tre var drabbade av stormskador och 17 rotvältnar åtgärdades på och i anslutning till anläggningarna. Merparten togs bort, endast enstaka rotvältnar trycktes tillbaka. Endast Dänningelanda 1:2 var upptagen på länsstyrelsens lista. Även Dänningelanda 1:1 och 1:3 var skadade varför även dessa åtgärdades.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger kvar en hel del ris och stubbar inom området, de vetenskapliga värdena får dock anses ha blivit skyddade. Arkeologcentrum åtgärdade 1:1 och 1:3, trots att dessa inte fanns med deras lista, bra initiativ.

Bild 2; Dänningelanda 1:2. Området kring anläggningarna är kraftigt omrört men nu uppröjt och de flesta rotvältnar är borttagna.

Dänningelanda 11:1 – Röse – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av fem rotvältor, ingen i dess centrala del, ytterligare ett antal rotvältor finns inom rösets fornlämningsområde. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagning av ris.

Återställning: Nio rotvältor togs bort i anläggningen och utmed dess kant. En av rotväルトorna i anläggningens nordvästra del var större och djupare än de andra.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Riset som rensats bort från anläggningen ligger ev. något nära anläggningen, detta kan komma att skapa nya fornlämningsliknande element kring röset.

Dänningelanda 12:2 – Röse – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Tre rotvältor berör anläggningens centrala del och två dess kanter samt smärre körskador i norra kanten. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Fyra rotvältor togs bort i anläggningen och utmed kanten. Inga stora eller djupa skador förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger kvar en del ris och en stubbe i närområdet.

Dänningelanda 24:1 – Gravfält – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat till följd av flera rotvältor invid och i anläggningar, flera körskador varav vissa grova. Minst en rest sten har välts och det finns en rotvälta i domarringen, eventuellt är gravfältets storlek större än angivet i FMIS. Rekommenderad åtgärd; återställning alternativt slutundersökning och borttagning av ris och stammar.

Återställning: Ett gravfält med en domarring och 19 resta stenar, varav 17 fallit omkull (innan stormen). Domarringen och de två resta stenarna identifierades medan de övriga resta stenarna var svåridentifierade. Tjugo rotvältor åtgärdades på gravfältet, merparten togs bort, bland dem rotvälтан i mittpartiet av domarringen. Inga stora eller djupa skador förelåg. Gravfältet rensades också på ris, både för hand och med maskin.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Det finns ett par mindre ansamlingar av ris kring gravfältet.

Dänningelanda 33:1 – Röse – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Två rotvältor skadar anläggningen och ytterligare fyra till fem finns i dess omedelbara närhet. Fem stormfällda stammar ligger över röset. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagning av stammar.

Återställning: Två rotvältor låg i mittpartiet och en i kanten. Alla togs bort. Inga stora eller djupa skador. Röset 33:1 fanns inte på länsstyrelsens lista över objekt som skulle åtgärdas men närheten till Dänningelanda 35:1 gjorde att denna återställdes i samband med 35:1.

Besiktningssprotokoll: Det är svårt att bedöma insatsen, då nytt ris tillförts anläggningen i form av gamla julgranar (?), riset bör tas bort. Bra initiativ av Arkeologiceentrum!

Dänningelanda 35:1 – Röse – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad till följd av två stora rotvältor i anläggningens centrala delar, utöver detta kvarligger en hel del ris och några stormfällda stammar. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning och borttagning av ris och stammar.

Återställning: Tre rotvältor har tagits bort, två i kanten och en i mittpartiet, inga utav skadorna har bedömts vara djupgående eller allvarliga.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Smärre körskador har uppstått i anläggningens södra kant och en mindre mängd granris har tillförts. Ingen åtgärd anmodas.

Dörarp 7:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är i ett bedrövt skick. Det stormfällda timret är ej upparbetat, rotvältor och övertäckande ris gör att områdets karaktär av "gravfält" helt uttraderats. Endast en anläggning kan med säkerhet identifieras. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagande av ris.

Återställning: På gravfältet åtgärdades 42 rotvältor, merparten togs bort. Dock inga stora eller djupa skador på anläggningar. En anläggning - en rest av en skeppssättning - hade en rotvälta vid stenarna. Rotvältan togs bort och en av stenarna fick återställas och resas på nytt.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Vid besiktningstillfället gick det åter att urskilja gravfältets anläggningar, i kanten på gravfältet finns förhållandevis mycket ris, det finns också vissa smärre körskador, sannolikt till följd av återställningen, dessa bör dock självläka.

Hamneda 63:1 Gravfält - ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av rotvältor i den östra ändan av gravfältet samt i en hög. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: 95 rotvältor har åtgärdats varav merparten togs bort. Ett 10-tal rotvältor i högar och stensättningar har gjort relativt stora och djupa skador. Inga efterundersökningar har dock föreslagits. Gravfältet är inmätt med totalstation.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Hamneda 64:1 Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av rotvältor samt övertäckt av mycket ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris.

Återställning: Skadat av stormen, dock inte allvarligt. På gravfältet åtgärdades 60 rotvältor, merparten togs bort. En del rotvältor i anläggningar, dessa har dock inte tillfogats stora eller djupa skador. Gravfältet rensades på ris med maskin, före återställning. Gravfältet är inmätt med totalstation.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter stormen Per har fyra stammar knäckts samt en ny rotvälta som skadat en anläggning.

Jät 41:1 – Stenkammargrav i stensättning – Ej vårdad

Skadeinventeringen: Minst ett röse och två stensättningar är sönderkörda. Ytterligare en anläggning är skadad av en rotvälta i sin centrala del och ytterligare två störs av rotvältor i sina ytterkanter. Utöver detta berörs gravfältet av ytterligare ca åtta rotvältor. En mycket stor rishög är upplagd mitt på gravfältet. Det ligger en hel del ris på gravfältet i högar och kvarliggande på marken. Kraftiga körskador i gravfältets norra och södra delar. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning av enskilda anläggningar samt borttagande av ris.

Återställning: Gravfältet är skadat av nio rotvältor, men framförallt av körning med skördare och/eller skotare. Det största röset hade två parallella körspår, 0,3-0,4 m djupa, och har sannolikt överkörts ett antal gånger. Rotvältorna, som låg både i och i anslutning till anläggningar, togs bort och anläggningarna återställdes. Det stora röset återställdes med en smal skopa på minigrävaren, där spåren luckrades upp och återställdes.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det stora röset i norr är fint återställt, tillika är återställningen av den västra delen av gravfältet bra gjord. En fråga är vad man skall göra med den södra delen av gravfältet, som redan tidigare var sönderkört och där man fortsatt att köra, eventuellt i samband med att man tagit bort den stora rishögen. En fortsatt bevakning av detta gravfält krävs, eventuellt behöver man också kontakta markägaren och visa på hela gravfältets utbredning för att förhindra ytterligare framtida skador.

Ljungby 22:1 – Gravfält –vårdad lokal

Skadeinventeringen: Skadorna är främst i den södra delen till följd av ca 30 rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: På gravfältet åtgärdades 56 rotvältor, merparten togs bort. Inga allvarliga eller djupa skador förekom.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning.

Ljungby 26:1 – Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av 100-150 stubbar/rotvältor, tre stensättningar är skadade av rotvältor i den södra delen av gravfältet. Rekommenderad åtgärd; Återställning, borttagning av stubbar och ris.

Återställning: Trots massiva stormskador skadades dessbättre inga fornlämningar allvarligt. 107 rotvältor åtgärdades, merparten togs bort. Skadorna var ytliga. Före återställning rensades gravfältet på ris med maskin. Ett 50-tal ytligt liggande rotvältor togs bort vid risrensningen. Gravfältet mättes in med totalstation.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Ljungby 28:1 – Runristning – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Inga skador. Rekommenderad åtgärd; Ingen.

Återställning: En rotvälta togs bort intill anläggningen. Groparna återfylldes. Inga stora eller djupa skador.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Denna rotvälta hade missats i skadeinventeringen och togs bort när Arkeologisentrum ändå var på plats, bra initiativ.

Ljungby 29:1 – Skeppssättning – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Det finns en rotvälta intill skeppssättningen. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En rotvälta togs bort intill anläggningen. Groparna återfylldes. Inga stora eller djupa skador.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Ljungby 30:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av trettio rotvältor. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Tretton rotvältor åtgärdades på gravfältet. Endast en anläggning berördes, en rotvälta i kanten på en oval hög i gravfältets norra del. Övriga låg mellan anläggningar.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Huruvida rotvältorna bortogs eller inte framgår dock inte.

Nöttja 22:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av åtta rotvältor, varav tre i gravkanter. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning av enskilda anläggningar samt borttagande av ris.

Återställning: Vid besiktningen i samband med återställningsarbetet kunde endast ett tiotal anläggningar av gravfältets 25 anläggningar med säkerhet iakttas. Området var vid besiktningstillfället inte betat, vilket kan vara en av orsakerna. Nio rotvärtor åtgärdades, varav två trycktes tillbaka och sju togs bort. Några låg i anläggningarna. Inga stora eller djupa skador förelåg.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger kvar en del ris på gravfältet samt tre stubbar. Kontakta markägaren angående stubbarna?

Odensjö 2:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av 18 rotvärtor, varav fem i kanten på högar. En hög är körskadad och det förekommer viss överäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris.

Återställning: 37 rotvärtor har åtgärdats i anslutning till gravfältet och på anläggningarna inom gravfältet. Inga stora eller djupa skador har dokumenterats. Samtliga rotvärtor togs bort och groparna lades igen.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Det ligger en hel del uppsamlat ris omkring gravfältet, huruvida detta hör till återställningen är osäkert.

Odensjö 112:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av uppskattningsvis 40-60 rotvärtor samt ytterligare en hel del i närområdet. Minst tre järnåldersdösar är skadade, ett par resta stenar har fallit omkull, mycket ris och många rotvärtor mellan gravar, samt en del körskador. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Riset togs bort med en larvgående Terry, och sammanlagt 186 rotvärtor återställdes. Merparten togs bort, endast enstaka rotvärtor trycktes tillbaka. I samband med återställandet framkom stenhällar som tidigare inte syntes. Flera gravanläggningar drabbades av rotvärtor, varför även slutundersökningar innan återställande blev nödvändigt.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Gravfältet kommer dock inte att vara helt återställt förrän det återhämtat sig efter de skadorna, då dessa var stora. En smärre mängd ris kvarligger. Ett par anläggningar slutundersöktes, dessa redovisas separat.

Tannåker 18:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av en rotvälta. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En större rotvälta i den sydöstra kanten av gravfältet. Rotvältnen berör inte någon anläggning. Rotvältnen togs bort och gropen återställdes.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Tävelsås 100:1 – Gravfält - ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Röset är skadat av två rotvälter. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Åtgärden avbruten då det bedömts att detta inte var ett gravfält utan ingår i det omliggande röjningsröseområdet, vilket bedömts utifrån de skadade "gravarna", vilka visade sig vara röjningsrösen.

Besiktningssprotokoll: Bra åtgärd, vid besiktning medhöll både antikvarie Magnus Reuterdahl och antikvarie Lennart Swanström i bedömningen att dessa anläggningar var röjningsrösen. Yttäckande markberedning har utförts på den södra delen av "gravfältet" samt i den södra delen av den omliggande fossila åkern.

Smålands Museum

Aringsås 47:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Ett träd har fallit, rotvältnen verkar inte påverka någon anläggning. Rekommenderad åtgärd; borttagning av stormfällt träd.

Återställning: En mindre ek hade fallit strax norr om fornlämningen i flack blockig terräng. Inga åtgärder vidtogs.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning då ingen åtgärd utförts. Två stormfällda träd ligger strax väster samt nordnordöst om gravfältet (sannolikt det som omnämns i inventeringen samt återställningen). Dessa stör det totala intrycket av gravfältet och bör tas bort.

Aringsås 48:1 Röse – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Röset är skadat av en liten rotvälta i röset samt av övertäckning av hyggesavfall. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av hyggesavfall.

Återställning: Röset var kraftigt bevuxet med tät slyskog. Då möjligheterna för att nå röset med maskin var begränsade, sågades en björkrotvälta av för hand och trycktes tillbaka med fotkraft. Vältnen var belägen strax norr om röset och bedöms inte ha skadat fornlämningen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter återställningen har det fallit ett par träd över den stig som leder fram till röset, dessa behöver tas bort.

Aringsås 50:1 Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Stor rotvälta mitt i graven. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En del sten är uppdragen av rotvältan, men huvuddelen av stenen synes stamma från pålagd odlingssten. Skadan på stensättningen är begränsad. Att ta bort stubben bedömdes inte som lämpligt, då detta förfarande med stor sannolikhet skulle skada stensättningen. Åtgärderna inskränktes till att ta bort en del rötter och fotografera skadan.

Besiktningssprotokoll: Utifrån omständigheterna har bedömningen gjorts att beslutet var rätt, ett större ingrepp hade sannolikt krävt att en slutundersökning behövt göras.

Bergunda 45:1 Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen berörs av minst åtta rotvältor samt en nedfallen trädstam. Rekommenderad åtgärd; Slutundersökning alternativt återställning och borttagning av ris och stammar.

Återställning: Röset var skadat av sex rotvältor och ett liggande träd. Av de sex vältorna fanns två i själva röset. Eftersom röset var tämligen jordblandat, beslöts det att försiktigt trycka tillbaka rotvältorna då erfarenheten visat att det är mycket svårt att ta upp sådana vältor utan att stor skada anställles. Trädet sågades upp och togs bort. Likaså togs riset bort.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning, återställningen OK. Arbetet var ej utfört inom stipulerad, tid vilket ledde till en besiktning i onödan.

Bergunda 63:1 Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Tre rotvältor påverkar anläggningen varav en centralt. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: Fyra rotvältor på och intill lämningen har välts tillbaka och riset togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Bergunda 151:1 Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen berörs av minst sex- sju rotvältor, ytterligare sex rotvältor finns inom fornlämningsområdet. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt rensning av ris.

Återställning: På fornlämningen återfanns tio rotvältor varav tre var centralt belägna. Det fanns vidare stora mängder ris på graven. De flesta vältorna satt tämligen löst i röset, varför sex av dem kunde tas bort utan att skada fornlämningen. Tre trycktes försiktigt tillbaka och en lämnades utan åtgärd. Trots det stora antalet rotvältor kan inte graven anses vara speciellt skadad av stormen. Riset på röset togs bort.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning. Återställningen är dock OK. I den norra kanten av anläggningen finns en körskada som sannolikt tillkommit efter återställningen. Arbetet var ej utfört inom stipulerad tid vilket ledde till en besiktning i onödan.

Bergunda 153:1 – Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Stensättningen är skadad till följd av två rotvältor på anläggningen och två strax utanför. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Tre rotvältor fanns i graven och fyra strax utanför, dessutom låg timmer och ris på graven. Då stensättningen är tämligen flack, trycktes vältorna försiktigt tillbaka. Västra kanten av stensättningen är skadad. Troligen är inte graven i sig så svårt skadad men graven är i nuläget inte någon större estetisk upplevelse. När rotvältorna förmultnat, kommer sannolikt graven att återfå ett mer ursprungligt utseende. Trädet har sågats upp och tagits bort. Även riset har tagits bort.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning, åtgärderna på plats är dock OK. Arbetet var ej utfört inom stipulerad tid, vilket ledde till en besiktning i onödan.

Bergunda 212:1 Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av en centralt belägen rotvälta. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning, borttagning av ris.

Återställning: En rotvälta centralt i lämningen vältes tillbaka och riset togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Anläggningen ser i dagsläget lite tråkig ut men kommer säkert att se bättre ut när återställningen satt sig ordentligt. I och kring anläggningen ligger uppsågat sly.

Blädinge 33:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av minst 15 rotvältor, varav en centralt i en stensättning. Timret är inte upparbetat. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av timmer.

Återställning: 21 rotvältor har identifierats och på gravfältet fanns stora mängder ris och uppsågat timmer. På grund av vegetation och ris var det inledningsvis svårt att på ett säkert sätt bedöma vilka åtgärder som erfordrades. Det kunde snabbt konstateras, att det stora röset i gravfältets södra del skadats av en större rotvälta i dess nordliga kant. Rotvältan trycktes ned och skadan bedöms vara marginell. I den mellersta delen av gravfältet återfanns en stensättning som skadats av fyra rotvältor. Rotvältorna kunde dock tryckas tillbaka. Tre rotvältor som hängde fritt i luften och som till synes inte var i närheten av några synliga gravar togs bort. Återstående rotvältor trycktes tillbaka. Efter-

som gravfältet har ett högt upplevelsevärde och är tämligen lättillgängligt, ägnades stor möda åt estetiska insatser.

Besiktningssprotokoll: OK återställning, mycket resurser har lagts på att rensa gravfältet från ris. Dock är intrycket att man gärna kunde ha tagit bort fler stubbar än vad som gjorts, detta skulle yttermera ha ökat det estetiska värdet utan att ge avkall på de vetenskapliga.

Blädinge 35:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Rotvälta precis utanför rösekanten. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Gravfältet var täckt av timmer och stora mängder ris. En stor ansträngning har gjort för att städa upp gravfältet. Gravarna rensades för hand och resten av gravfältet rensades med hjälp av traktorgrävare. Inom fornlämningen påträffades fyra rotvältor som vältes tillbaka. Ingen av vältorna var i direkt anslutning till gravarna.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Trots att man fått bort mycket ris ligger dock en hel del kvar, möjligen kan detta dock kopplas till den gallring av området kring gravfältet som gjorts efter återställningen.

Bild 3 och 4; Blädinge 35:1. Före (t.v.) och efter (t.h.) återställning. Foto: Smålands museum.

Blädinge 61:1 Stenkammargrav – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av två mycket kraftiga rotvältor precis utanför gravkanten och det finns mycket kraftiga hyggesavfall över hela området. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris och hyggesavfall.

Återställning: En mycket stor rotvälta av ek ca 10 m SSV om Hällkistan. I stensättningen återfanns en mindre välta av annat lövträd. Ingen av gravarna kan sägas vara skadade av vältorna. Den stora rotvältan hängde i luften och saknade nästan helt jord mellan rötterna. Vältan togs upp och flyttades. Vältan i stensättningen trycktes ned. Fornlämningen städades upp och tämligen stora mängder ris flytta-

des. Rotvältan, ris och stockar placerades i en hög i anslutning till bilvägen.

Besiktningssprotokoll: Återställningen är mycket bra, likaså städ-insatsen. Ett minus är dock att riset, stockarna och rotvältan fortfarande ligger kvar.

Dädesjö 401:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av tre rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En rotvälta centralt i gravfältet togs bort. Inga synliga lämningar berördes.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger smärre mängder ris kvar i den västra och västsydvästra kanten.

Dädesjö 402:2 – Stenkrets – vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av en rotvälta. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En rotvälta togs bort i den redan skadade domarringen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Furuby 26:1 – Gravfält - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Ett 20-tal rotvältor skadar gravfältet, varav minst en berör den centrala delen av en anläggning. Fyra till fem rotvältor berör ytterkanten av anläggningar. Det finns också smärre körskador i den sydsydvästra delen av gravfältet samt ris upplagt över den nordöstra delen. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning och borttagande av ris.

Återställning: Inom gravfältet har 21 rotvältor välts tillbaka och 3 rotvältor tagits bort. Inga synliga lämningar berördes. En rotvälta centralt i området inte åtgärdad. Gravfältet har rensats från ris.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Överlag väl övervägda åtgärder.

Gårdsby 163:1 Fornborg – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Området är skadat av fem till tio rotvältor med tillhörande stammar varav fyra ligger inom borgen. Rekommenderad åtgärd; Återställning samt borttagning av stammar och ris.

Återställning: Inom fornborgen togs tre träd bort och dess rotvältor vältes tillbaka. Träden som låg på fornborgens norra stenvägg togs bort. Inga skador på fornborgen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Hemmesjö 14:1 – Stenkammargrav - ej vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Körskador rakt över anläggningen. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: Spår (NÖ-SV) efter skogsmaskin rakt över. Ris och grenar borttaget från den nordöstra delen.

Besiktningssprotokoll: OK åtgärd, avstädnigen gör att anläggningen syns förhållandevis väl. Körskadorna (markberedning?) skadar i detta fall främst de visuella värdena. I fårorna har det planterats gransticklingar på anläggningen, ca fem st., dessa bör tas bort.

Bild 5; Hemmesjö 14:1. Körskador samt nyplantering, tre plantor har ringats in.

Hemmesjö 131:1 – Stensättning – ej vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad till följd av körskador över anläggningen och på kantkedjan, tre rotvältor i anläggningens ytterkant samt övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris.

Återställning: Stensättning var skadad av fem rotvältor samt svåra körskador. Liggande timmer låg på stensättningen. Fyra rotvältor trycktes tillbaka, en femte lämnades utan åtgärd för att inte ytterligare skada fornlämningen. Det timmer som låg på graven sågades och togs bort, även riset togs bort.

Besiktningssprotokoll: OK återställning men en större insats hade förväntats. De vetenskapliga värdena är skyddade, men skadorna visuellt är stora.

Lekaryd 103:1 Utomhusmatsalar (Område med militära anläggningar) – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Inom området finns 12 rotvältor varav sju i matsalarna, det finns också en hel del ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagning av ris.

Återställning: Inom området påträffades elva rotvältor. Ingen av rotvältorna kan sägas ha allvarligt skadat de synliga delarna av fornlämningen. I några av rotvältorna kunde kol och enstaka skörbrända stenar iakttas. Alla rotvältor trycktes tillbaka. Tämmligen stora mängder ris och grenar som rensats bort återfanns i anslutning till fornlämningen. Rishögarna har plattats till och därigenom blivit mindre synliga än tidigare.

Besiktningsprotokoll: Mycket bra återställt. Städningen av ris är exemplariskt utförd och rishögarna är i det närmaste osynliga, om man står vid lämningarna. Ett par av stubbarna borde dock, om inte borttagits, ha sågats ned, detta gäller i de bägge norra matsalarna.

Moheda 9:1 Röse – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Röset är skadat av två rotvältor utanför röset. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Fem rotvältor av tall påträffades i anslutning till röset. Ingen av vältorna har skadat fornlämningen. Stubbarna har tryckts tillbaka. En mindre mängd ris har forslats bort.

Besiktningsprotokoll: Bra återställt.

Nöbbele 3:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Det finns tre rotvältor på gravfältet varav en i grav, timmer inte upparbetat. Rekommenderad åtgärd; återställning och upparbetning.

Återställning: Tre stensättningar var skadade av rotvältor. Sex tallar togs bort, fem av rotvältorna föll tillbaka. Sjätte rotvältan, som berör två stensättningar, åtgärdades inte.

Besiktningsprotokoll: Bra återställning. En ny skada till följd av stormen Per, en rotvälta centralt i en grav, bör återställas.

Sjösås 91:1 – Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Ca 30 anläggningar har identifierats, övriga ligger i område med ej yngre skog, ej skadat. Ett 10-tal anläggningar är skadade av rotvältor, de flesta skadorna bör dock självläka. I övrigt kvarligger en del ris och det finns ett antal körskador. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: På grund av mängden ris på gravfältet och stensättningarnas flacka form var dessa svåra att lokalisera. Inom området återfanns ett trettiotal rotvältor. Valet av åtgärder på platsen var inte självklart, då det med fog kunde antas att det fanns gravar som inte var synliga. Körning inom området krävde alltså försiktighet för att inte skapa körskador. Efter övervägande av olika alternativ beslöts det att prioritera borttagande av ris från gravarna samt tillbakatryckande av de rotvältor som låg i gravar. Någon allmän städning av gravfältet utfördes således inte. Inte heller åtgärdades alla rotvältor. Inga synliga gravar hade allvarliga skador av rotvältor. Fyra rotvältor i gravar trycktes tillbaka, två rotvältor åtgärdades inte. Åtta gravar som var i det närmaste helt täckta av ris rensades med maskin. Gravarna över-täckta med mindre mängder ris rensades för hand. Av estetiska skäl trycktes ca 25 rotvältor belägna inom gravfältet tillbaka. Arbetet utfördes med stor försiktighet då det ansågs möjligt att rotvältorna berörde inte synliga gravar.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Sjösås 102:1 – gravfält – Vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av minst fem rotvältor, varav en i kanten av en stensättning. Timret är inte upparbetat. Rekommenderad åtgärd; återställning och upparbetning av timmer.

Återställning: Inom området fanns tio stora liggande träd. Inga synliga gravar var direkt skadade. Men eftersom gravfältet rymmer många mindre flacka stensättningar, behandlades alla vältor med försiktighet när de trycktes tillbaka. Samtliga träd sågades upp och flyttades till gravfältets kanter. Eftersom gravfältet är vårdat och tillgängligt, lades stor vikt vid att ta bort kvistar och på andra sätt återskapa platsens estetiska värden. Det kan för övrigt noteras att gravfältets avgränsning inte är helt korrekt. En avgränsning som i princip följer den vårdade ytan skulle nog stämma rätt bra. I hygget väster om gravfältet påträffades ytterligare fyra stensättningar. Anmälan av detta kommer att ske inom kort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Ett par nya skador har tillkommit efter stormen Per. Cirka fem till sex träd har blivit stormfällda, dessa borde tas bort.

Skatelöv 107:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av en rotvälta. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: En rotvälta har åtgärdats. Då vältan är belägen på slänten mot vägen på gravfältet nordöstra sida, synes skadorna på gravfältet vara minimala. Stubben trycktes ned och en mindre mängd ris flyttades.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. En mindre hög med ris ligger kvar på gravfältet.

Skatelöv 109:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av två rotvältor varav en i anläggning. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: På gravfältet återfanns två stora rotvältor av lövträd. Rotvältan längst åt söder tangerade en flack stensättning. Den andra berörde inte någon synlig grav. Rotvältorna trycktes tillbaka och mindre mängder ris togs bort. Digital karta över åtgärderna.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Rotvältorna har tryckts tillbaka, de är dock i högsta laget och borde ha sågats av till förmån för det visuella. Trots att de återtryckts, syns skadorna förhållandevis väl, möjligen hade man genom att ta av ytterligare en del av stubbens höjd samt av rötterna kunnat få detta att se bättre ut. Utöver de två nämnda finns en tredje rotvälta inom gravfältet, denna är dock förhållandevis liten.

Bild 6. Skatelöv 109:1. Vårdat Gravfält. Återtryckt rotvälta med en relativt hög stubbe.

Skatelöv 112:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av minst 27 rotvältor varav två sitter i stensättningar. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Inom fornlämningen påträffades 28 rotvältor samt mindre mängder ris och trädstammar. Trots många rotvältor var de direkta skadorna på gravfältet begränsade. Många av vältorna var belägna på åsens sluttningar åt väster och öster. Sluttningarna är delvis påverkade av sandtäkt. I sluttningarna togs tre mycket stora rotvältor bort. Rotvältorna bedöms inte ha skadat några gravar. I områdets norra del återfanns en stor rotvälta som skadat en flack övertorvad stensättning. Eftersom i princip all sten och jord redan

fallit tillbaka, togs vältan bort. Eftersom stensättningen var otydlig, är det svårt att säkert bedöma graden av skada. Återstående rotvältor trycktes försiktigt tillbaka. Ris och timmer har samlats i högar vid vägarna öster och väster om gravfältet. Åtgärderna redovisas på en digital karta.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Ur ett visuellt perspektiv skulle man vilja ta bort den rotvälta som ligger i grustaget ut mot vägen. Det ligger kvar en stor stubbe på den västra kanten av gravfältet.

Skatelöv 113:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av fyra rotvältor, varav en i en anläggning samt viss övertäckning av hyggesavfall. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagning av hyggesavfall.

Återställning: Tre av rotväルトorna återfanns i den södra delen och berörde inte några gravar. I den norra delen av gravfältet återfanns en rotvälta som tydligt skadat kanten av en flack stensättning. Rotvälтан var emellertid väl sammanhållen och kunde tryckas tillbaka på sin plats. Sammantaget bedöms skadan på stensättningen vara av måttlig natur. Samtliga rotvältor trycktes tillbaka och mindre mängder ris bortfördes. Åtgärderna redovisas på en digital karta.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Det kvarligger lite timmer i det sydvästra hörnet samt ett par mindre högar med ris i den östra kanten av gravfältet. En rotvälta i den norra delen av gravfältet ser inte rolig ut, denna borde ha kunnat tas bort främst ur ett visuellt perspektiv.

Skatelöv 122:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet berörs av en stor rotvälta mitt i en stensättning samt av viss övertäckning av hyggesavfall. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagning av hyggesavfall.

Återställning: En stor och djup rotvälta där djupet är väsentligt större än matjordslagret, såväl kol som brända ben har noterats i vältan. Smålands museum har meddelat Länsstyrelsen att rotvälтан inte kan knuffas tillbaka på ett tillfredställande sätt, varför en arkeologisk efterundersökning rekommenderats.

Besiktningssprotokoll: Länsstyrelsen höll med i Smålands museums åsikt, varav en slutundersökning utfördes (Nylén 2007). Vid gravfältets östra kant kvarligger en mindre mängd ris samt en uppsågad stam. Till detta kommer tre nyfallna stammar samt ett träd i den nordvästra delen som behöver sågas ned till följd av stormen Per.

Söraby 37:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: 100-tals rotvältor, körskador och mycket kvarliggande hyggesavfall. Området är svåröverskådligt på grund av skadorna. Rekommenderad åtgärd; återställning och upparbetning.

Återställning: Det finns betydligt fler gravar inom det markerade området än antecknat i FMIS, se kartskiss. Strax söder om "trädgården" varierar skadorna på gravarna från helt förstörda till endast små rotvältor. Själva rotvältorna har oftast inte skadat gravarna så mycket utan det är vid uttagandet av virket som de största skadorna uppkommit. Stenar har rubbats från sitt läge och gropar har bildats efter rötterna. Flera spår efter skogsmaskiner finns. Vid återställningsarbetet har tyngdvikten lagts på gravfältets centrala del samt den sydöstra delen. Området har rensats från ris. Rotvältorna har i möjligaste mån tryckts tillbaka. Endast i undantagsfall har stubbar tagits bort.

Besiktningssprotokoll: Ej bedömt då återställningen inte är klar, pengar finns för fortsatta åtgärder under hösten 2007.

Tegnaby 23:1 – Röse - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Röset är skadat av två rotvältor. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Ris har tagits bort från norra kanten av röset.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, trots att rotvältorna, vilka ej skadat röset, ej åtgärdats. Området ser snyggt och propert ut.

Tegnaby 25:1 – Röse - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Röset är skadat av en rotvälta invid rösefoten. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Grenar har sågats av från en gran som hänger i en björk över norra delen av röset.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning. Rotvältan i den nordvästra kanten har inte åtgärdats. Det ligger förhållandevis mycket ris på och kring anläggningen. Stormen Per har blåst omkull ytterligare träd, vilka står på trekvart. Anläggningen syns från vägen men är svårtillgänglig, vilket bör åtgärdas då den är vårdad.

Bild 7; Tegnaby 25:1. Ej åtgärdad rotvålta invid Röse.

Tjureda 157:1 Gravfält – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Minst en anläggning är skadad till följd av körskador och minst en är skadad av rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: I gravfältets västra del trycktes en stubbe tillbaka och ris togs bort från gravarna. Den befintliga körskadan bedöms som mindre allvarlig. I den östra delen av gravfältet återfanns en vålta som skadat en stensättning. Eftersom skadan var mindre allvarlig och då ett återställande skulle kunna medföra ytterligare körskador, åtgärdades vältan ej.

Besiktningsprotokoll: OK återställning. Kommer sannolikt att självläka.

Tolg 63:1 – Gravfält – ej vårdad

Skadeinventeringen: En rotvålta intill ruin. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: En rotvålta intill det östra hörnet av husgrund vältes tillbaka.

Besiktningsprotokoll: Bra återställning. Ur ett visuellt perspektiv skulle jag dock gärna ha sett att man sågat av stubben så att den inte syns fullt så mycket.

Bild 8; Tolg 63:1. Återtryckt rotvälta.

Uråsa 17:1 Stensättning – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Fyra rotvältor har skadat stensättningen, dock inte i dess centrala del. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Graven var skadad av fyra rotvältor, tre trycktes tillbaka och en togs bort. Vid sidan av detta togs en mindre mängd ris togs bort.

Besiktningssprotokoll: Återställd, lämningen tycks ha fått en något udda form i den sydöstra delen, lämningen har städats av men fortfarande kvarliggert en hel del ris.

Vederslöv 60:1 Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Minst två rotvältor samt en viss övertäckning av ris berör anläggningen. Rekommenderad åtgärd; återställning alternativt slutundersökning samt borttagande av ris.

Återställning: Det fanns tre rotvältor i kanten av stensättningen, en togs bort och två trycktes tillbaka. Riset togs bort. Begränsade skador på stensättningen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Lämningen är uppmärkt med fyra röda stolpar, trots detta har anläggningen störts av nya skador i samband med fläckvis markberedning. Flera körskador samt spår av markberedningen strax intill lämningen.

Vederslöv 108:1 Stenkammargrav – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Fyra rotvältor, dock ingen centralt. På anläggningen ligger ett timmerupplag. Rekommenderad åtgärd; återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: Fem rotvältor, varav två låg centralt, har återställts. Fyra rotvältor trycktes tillbaka och en som satt löst togs bort. Eftersom lämningen är tämligen välbevarad och tillgänglig lades tämligen stor kraft på att städa upp området. Stormskadorna bedöms som mycket begränsade. Utöver rotvältorna noterades att hållkistan var täckt av granar, stockar och allmänt skräp (ex. söndriga oljefat).

Besiktningsprotokoll: Bra återställning, lämningen har städats av. De vetenskapliga värdena i lämningen är skyddade och de upplevelsemässiga värdena av fornlämningen är återställda. Strax väster om anläggningen uppmärksammades en större mängd uppsamlat skräp vilket bör bortföras, dock ej pga. återställningen.

Vislanda 101:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av fyra rotvältor, varav en i kanten av en hög. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: På platsen påträffades fyra rotvältor. En av rotvältorna var belägen i kanten av en mindre gravhög som dock inte kan anses vara skadad. Samtliga rotvältor trycktes tillbaka och en mindre mängd ris bortfördes.

Besiktningsprotokoll: OK återställning, två av rotvältorna borde ha tagits bort, då detta sannolikt inte orsakat anläggningarna några skador. Stormen Per har fällt ett träd i den norra delen av gravfältet. Trädet bör tas bort, ingen anläggning skadad.

Vislanda 103:1 Stensättning – vårdade anläggning

Skadeinventeringen: En rotvälta berör anläggningens västra ytterkant. Rekommenderad åtgärd: Återställning.

Återställning: I kanten av stensättningen återfanns tre rotvältor. På graven fanns en del ris. Stensättningen var marginellt skadad. Rotvältorna trycktes tillbaka och riset forslades bort.

Besiktningsprotokoll: Bra återställning. Det behövs dock en ny stig fram till anläggningen och till det närliggande gravfältet 102:1, detta ingick dock inte i uppdraget.

Växjö 111:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadad av sju rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Enligt Länsstyrelsen i Kronobergs län: de två träd som ligger inom gravfältet ska ligga kvar. Inga rotvältor åtgärdades.

Besiktningssprotokoll: Gravfältet ser förutom de två kvarliggande träden förhållandevis bra ut. Ytterligare ett träd, vilket sannolikt fallit i samband med stormen Per, ligger inom gravfältet.

Växjö 215:1 Hällkista – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av flera rotvältor och körspår, flera stenar har rubbats ur sitt läge samt av viss övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; återställning alternativt slutundersökning, borttagning av ris.

Återställning: Hällkistan gav vid en inledande besiktning ett sorgligt intryck. I södra delen av lämningen återfanns påförda stenmassor och i nord-sydlig riktning fanns en tydlig körskada. Förutom fem rotvältor var lämningen delvis täckt av grenar och ris. Samtliga vältor utom en trycktes tillbaka. Den som togs bort var i princip lös. Tämigen mycket arbete lades ned på att snygga upp platsen. Lämningen visade sig trots sina skador ändå ha behållit sin ursprungliga form.

Besiktningssprotokoll: Med Anmärkning. Återställningen är dock bra, anläggningen har rensats fram och är nu tydlig. Kommer att bli riktigt fin när allt satt sig. Arbetet var ej utfört inom stipulerad tid, vilket ledde till en besiktning i onödan.

Öja 46:1 – Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: I anläggningen finns sex rotvältor varav två centralt. Rekommenderad åtgärd; slutundersökning alternativt återställning.

Återställning: Vid besiktning var platsen helt täckt av fallen skog, minst tolv träd låg över röset. Efter att träden sågats i bitar och tagits bort kunde det konstateras, att det i själva röset satt åtta rotvältor, två av dessa hängde löst och togs bort. Sex trycktes tillbaka. Ris och kvistar togs bort från röset. Då röset sedan tidigare är skadat och omplockat, är det svårt att bedöma vilka skador som fornlämningen fått av stormen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Öjaby 50:1 Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av tio rotvältor varav två i kanten av ett röse samt av en nysatt telefonstolpe invid/i grav. Rekommenderad åtgärd; återställning.

Återställning: Inom området togs fem rotvältor bort och tre rotvältor trycktes tillbaka. Inga synliga lämningar berördes.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Nya skador har tillkommit i samband med stormen Per i form av ett stormfällt träd i en fornlämning av gropliknande typ i mitten av gravfältet, denna har dock åtgärdats inom ordinarie fornvård.

Öjaby 105:1-4 – Stensättningar – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningarna är skadade av rotvältor, värst skadad är 105:2 som är stört av fem rotvältor. Rekommenderad åtgärd; återställning och eventuellt slutundersökning av 105:2.

Återställning: (105:1) En rotvälta centralt i stensättningen vältes tillbaka. Östra kanten är skadad av en skogsmaskin. (105:2) Tre rotvältor, varav en med brända ben, vältes tillbaka. I den sydvästra kanten finns spår efter skogsmaskin. (105:3) Ris och grenar har rensats bort från lämningen. Tre stubbar, ca 0,5-1 m h, finns på och intill lämningen. (105:4) Ris och grenar har rensats bort från lämningen, en stubbe, ca en m h, finns på lämningen.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. En ny rotvälta där enstaka brända ben är synliga (105:1), återställning? Karta över anläggningen och utförda arbeten bifogad.

Ör 36:1 – Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Minst en men sannolikt tre anläggningar är skadade av rotvältor, svårt att bedöma på grund av ris och stormfällda träd. Rekommenderad åtgärd; återställning, borttagning av ris.

Återställning: Delar av gravfältet var helt täckta av ris och gravarna osynliga, vidare fanns det hela träd som ej tillvaratagits. Risken för framtida körskador bedömdes som mycket stor, varför stor möda lades på att frilägga gravarna. Riset togs bort från fem mindre rösen/stensättningar som var helt täckta av ris. Sju stora rotvältor belägna i anslutning till rösen trycktes tillbaka. Inga rösen var direkt skadade av vältorna. I området norr om ovan men öster om traktorstigen fanns högstammig skog. I detta område utfördes följande arbete: Längst åt öster återfanns ett stort röse som var helt täckt av ris och skadat av två rotvältor. Rotvältorna trycktes tillbaka och riset togs bort. Strax nordväst om röset ovan återfanns ett mindre röse med tre rotvältor och mycket ris. Riset togs bort, vältorna åtgärdades ej. Strax öster om traktorvägen återfanns ett röse som skadas av två vältor, också detta röse var täckt av ris. Riset togs bort, vältorna åtgärdades ej. Sammantaget kan det konstateras att de direkta stormskadorna inom området var begränsade. Ingen av skadorna kan sägas vara allvarlig.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Flera gravar är fortfarande skadade, dessa bör bevakas, det ligger också kvar en hel del ris på gravfältet även om anläggningarna är framrensade.

Östra Torsås 5:1 – Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Det finns ett tiotal rotvältor inom gravfältet, de synliga anläggningarna är dock oskadade. Ca 15 stormfällda träd ligger kvar samt en del ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris och stammar.

Återställning: Skadorna är begränsade, vilket inte motiverar att ta ut en traktorgrävare på gravfältet. Mindre mängder ris bortplockat.

Möjligen har ideella krafter snyggat till gravfältet efter att det senast besiktigats.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Håller med om Smålands museums bedömning, sannolikt har någon tagit bort de träd som vid inventeringen 2005 låg i den norra delen av gravfältet.

Östra Torsås 175:1 – Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av rotvältor i den centrala delen av röset, stormfälld skog ej upparbetad. Rekommenderad åtgärd; återställning alternativt slutundersökning och borttagande av ris och stammar.

Återställning: Röset var svårt skadat av stentäkt redan före stormen. Känns osäkert om det överhuvudtaget är förhistoriskt. Liggande timmer och mindre mängder ris fanns på röset. En rotvälta låg strax bredvid. Inga åtgärder vidtagna förutom att plocka bort mindre mängder ris. Röset har förevisats för markägaren och dess lagskydd har diskuterats länge och ingående. Förhoppningsvis kan denna diskussion förhindra framtida skador på röset.

Besiktningssprotokoll: Bra åtgärd. Det ligger fortfarande en hel del ris, men det mesta av timret är bortfört, inga nya skador verkar ha tillkommit. Bra åtgärd att diskutera med markägaren så att framtida skador kan undvikas.

Wallin kulturlandskap och arkeologi

Dädesjö 250:1 - Hög – ej vårdad

Skadeinventeringen: Högen är skadad av en stor rotvälta i den centrala delen samt två i ytterkanterna, kol synligt i den södra kanten. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: Skadorna utgjordes av fem rotvältor varav två små vältor centralt i anläggningen, tre stycken i rösets kanter varav en i söder, i nordväst och i nordöst. Alla stubbar togs bort. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom. Anläggningen röjdes på ris.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Dädesjö 308:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: På den norra delen av gravfältet finns körspår både på synliga gravar och mellan dem. En rest sten har välts. Ett antal rotvältor finns inom gravfältet, dock ingen i synliga anläggningar. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Sammanlagt var 22 gravar skadade av stormen: elvastensättningar, två treuddar och nio rösen. Förekommande jord och eventuell sten från vältor lades tillbaka i gravarna. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det finns dock en del ris och några stubbar som skulle behöva rensas bort. Möjligen är en del av riset hörigt till stormen Per.

Dädesjö 404:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Totalt ett 20-tal rotvältor varav några större, minst en rest sten har välts på grund av en rotvälta samt vissa körskador. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Stormen orsakade skador på fyra övertorvade stensättningar. Till detta ska fogas en nu liggande sten, belägen i en rotvälta. Stenen bedöms ha varit liggande vid tiden för stormen men har sannolikt en gång varit stående. Kvarvarande sten och jord från vältorna lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna. Den sten som en gång sannolikt varit rest åtgärdades ej, då det exakta läget för denna inte kunde fastslås

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter återställningen har det uppkommit nya skador, dels till följd av rotvältor dels körskador. En grav i den nordnordvästra delen av gravfältet är skadad av två nya rotvältor och övertäckning. De nya körskadorna visar att det föreligger risk för nya skador, två gravar ligger riskzonen, detta bör bevakas.

Dädesjö 405:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: De två nordligaste högarna är skadade av rotvältor och övertäckta av förhållandevis mycket ris och sly. Tidigare (2005) har de varit delvis täckta av ett timmerupplag. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Stormen orsakade skador på de två nordligast belägna gravarna. Kvarvarande jord från vältorna lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning.

Göteryd 103:1 - Stenkammargrav – ej vårdat

Skadeinventeringen: Kistan är skadad av fyra rotvältor och är övertäckt av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Bara gavelhällen i norr synlig, resterande var övertorvade. Bara en av de löst liggande hållarna belägna i sydöst kunde identifieras. Sju rotvältor berörde anläggningen, två i rösets östra kant, två centralt i röset och en vardera i rösets norra, västra och södra kant. Hällkistan var orörd. Rotvältorna var relativt ytliga. Alla stubbar förutom de två i rösets östra kant togs bort. På anläggningen hade rikligt med ris deponerats i samband med upparbetningen av virket. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning, det ligger dock kvar stubbar lite östsydöst om anläggningen.

Göteryd 109:1 - Röse med stenkammargrav – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av fem rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Stormskadorna utgjordes av sju rotvältor längs med rösets kanter, varav flera relativt kraftiga. Alla stubbar togs bort. Inga skador förekom på hällkistan. På anläggningen hade rikligt med ris deponerats i samband med upparbetningen av virket. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Snyggt städad och återställd.

Göteryd 111:1 - Hällkista i röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Skadorna utgörs av stubbar i rösets kanter, i kistan samt viss övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Borttagning av stubbar och ris.

Återställning: Tre av de lösa hällarna låg i kistan. Sammanlagt fem rotvältor förekom, en i hällkistans norra del och en i den södra delen, två i rösets sydöstra kant samt en i dess nordöstra kant. Skadorna var relativt lindriga. Fyllningen med sten och jord återbördades till hålen. Rotvältan i hällkistans norra del lämnades kvar, endast en grund skada. Rotvältan i kistans södra del var ytlig och stubben togs bort. På anläggningen hade rikligt med ris deponerats i samband med upparbetningen av virket. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom. Ytterligare fler stubbar utanför graven togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter återställning har två till tre nya träd stormfällts, dess stammar stör den nordvästra delen av röset, dessa bör borttas.

Göteryd 220:1 - Röse med hällkista - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av två rotvältor, varav en gjort stor skada. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Graven var skadad av två rotvältor, en större i rösets norra kant vilken togs bort, respektive en mindre i dess södra kant vilken trycktes tillbaka. Till detta trycktes fem rotvältor i nära anslutning till graven tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Det kvarligger dock en del ris vilket bör tas bort. Efter stormen Per har nya skador uppkommit i anläggningens närhet; ett par träd har fallit över den stigen som leder upp till röset, dessa bör borttagas.

Hinneryd 120:1 - Gravfält - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet har skadats till följd av tre rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Fyra rotvältor identifierades inom området, varav en i anslutning till två gravhögar inom gravfältets sydligaste del. Trädet sågades upp i delar och rotvältan togs bort. Övriga vältor trycktes tillbaka och gravfältet röjdes på ris. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Ett minus är dock att det ihopsamlade riset ligger kvar på gravfältet.

Hinneryd 121:1 - Ruin - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad till följd av tre rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Sammanlagt förekom tre rotvältor, två på norra holmen, Hovsholmen, och en på södra holmen, Stallarholmen. Inga fynd förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. I rapporten saknas uppgifter om rotvältorna togs bort eller trycktes tillbaka.

Hovmantorp 246:1 - Röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: En rotvälta har tagit med sig halva graven. Ligger på en berghäll. Rekommenderad åtgärd; Slutundersökning.

Återställning: Stormen orsakade en stor, men också mycket ytlig, välta i anläggningens norra del. Endast ett mycket tunt jordlager och enstaka sten förekom i vältan vilken trycktes tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom. Sannolikt utgör lämningen inte en grav utan ett block med röjsten.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning, det var bra att man kunde undvika slutundersökningen som var rekommenderad.

Jät 42:1 - Stenkammargrav i stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: En stor ekvälta med tillhörande stam i röset. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av stormfällt träd.

Återställning: En mycket stor rotvälta i anläggningens sydvästra kant, stubben borttagen. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom. Återställningsarbetet försvårades av att inga åtgärder hade vidtagits för att avlägsna eller upparbeta det stormfällda virket. Eken, som var cirka 20 meter långt och låg tvärs över graven, uppskattades väga mellan 10-15 ton och hade en från marken fritt hängande rotvälta. Trädkronan sågades sönder och trädet tillsammans med riset flyttades till en plats bredvid graven.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. En del ris ligger kvar men anläggningen rensad.

Jät 46:1 - Stenkammargrav i stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: En stor rotvälta har skadat både röset och kammaren. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning och borttagande av ris och stammar.

Återställning: Skadorna utgjordes av en stor rotvälta i anslutning till hällkistans västra långsida, varav en av gravens hällar rubbats något ur sitt läge (berörd häll utgörs av den nordligast belägna av de två hällarna i gravens västra långsida). Ytterligare en rotvälta fanns i stensättningens nordvästra kant. Skadan var relativt grov och omfattade såväl stenpackning som underliggande orörd alv. Kvarvarande fyllning av sten och jord i rotvältnen lades tillbaka. Berörd häll i kistan rätades upp till ursprungligt läge. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning, anläggningen kan synas se oregelbunden och konstig ut, detta beror dock inte på återställningen utan på tidigare åverkan.

Bild 9; Jät 46:1. Återställd stenkammargrav i stensättning.

Lenhovda 17:1 - Gravfält – ej vårdad

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av en rotvälta. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En mindre rotvälta, efter en enbuske, förekom i den södra kanten på en av stensättningarna i gravfältets östra del. Rotvältan togs bort. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Lenhovda 153:1 - Stensättning (treudd) – ej vårdad

Skadeinventeringen: Körspår i den östra och västra delen av anläggningen, sedan tidigare är den östra delen sönderkörd av en skogsmaskin. Rekommenderad åtgärd; Slutundersökning.

Återställning: Vid återställningstillfället konstaterades det att de nya skadorna utgjordes av tre djupa och parallella öst-västliga plogspår som uppkommit vid nyligen genomförd markberedning. Uppvräkt sten lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Då området är markberett, bör en kontroll göras så att det inte planteras i anläggningen. Vid besiktningen uppmärksammades ingen nyplantering på anläggningen.

Ljungby 4:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av ca 30 rotvältor, tre till fyra resta stenar behöver undersökas och återställas. Brända ben och kol finns i dagen i en rotvälta i den norra delen av gravfältet. Rekommenderad åtgärd; Återställning, eventuellt slutundersökning av enskilda anläggningar, samt borttagning av ris.

Återställning: Inom gravfältet förekom totalt 123 rotvältor, företrädesvis inom gravfältets norra del. Området var vid återställningstillfället bevuxet med knähögt gräs och rikligt med ris låg kvar efter upparbetningen av virket. Vegetationsförhållandena medförde stora svårigheter att identifiera enskilda gravar och vilka av dessa som skadats i samband med stormen. Flera av de stenar som ingår i de identifierade stensättningarna var fullständigt övertorvade, ibland med mer än tio centimeter jord och grässvål. Av denna anledning mättes alla förekommande rotvältor in. Enligt vår tolkning berördes fem domarringar, ett röse, fem resta stenar och tre liggande hällar av sammanlagt 20 rotvältor. Ytterligare fyra vältor berörde ensamliggande klumpstenar.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning. Här finns behov av att försöka ta bort ytterligare ett antal rotvältor, minst tio, samt bortföra två högar med ris. Man har dock åtgärdat betydligt fler rotvältor än vad som angavs i inventeringen. Vidare finns det i en grav brända ben i dagen, ben har hittats vid två separata tillfällen, dessa har lagts i en koncentration (2006 och 2007) i anläggningens södra kant under en större barkskiva och sten. Denna anläggning behöver slutundersökas.

Markaryd 1:1 - Gravfält - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Gravfältet har skadats till följd av en rotvälta i en stensättning. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: I den nordligast belägna stensättningen förekom en rotvälta i anläggningens sydöstra kant. Ytterligare fyra välter fanns inom området, dock inte i gravar. Alla välter trycktes tillbaka och inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av vältorna.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning.

Pjätteryd 91:1 - Tjärframställningsplats – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av en rotvälta och är övertäckt av ris. Rekommenderad åtgärd; Borttagande av ris och återställning.

Återställning: Efter borttagandet av ris hittades tre rotvälter vid uppsamlingsgropen, vilka fördelade sig till två välter i sydväst och en i sydöst vid muren. Två stubbar togs bort och en, belägen i uppsamlingsgropen, trycktes tillbaka. Ytterligare två välter fanns längs med tjärrännans norra avslutning samt i den nordvästra kanten. Stubben i nordväst togs bort och den andra trycktes tillbaka. Rikligt med tjärrester, kol och sot förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Lämningen är lätt att finna, det ligger dock förhållandevis mycket ris omkring lämningen.

Bild 10; Pjätteryd 91:1. Återställd och framrensad tjärränna.

Pjätteryd 96:1 - Gustafsfors brukslämningar – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Anläggningen berörs av ca 20 stormfällda träd, varav fem i husgrunder, virket har inte upparbetats. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av stormfällda träd.

Återställning: Tre rotvältor förekom i nära anslutning till en husgrund som är belägen sydöst om herrgården. En rotvälta fanns i anslutning till en röseliknande anläggning. De stubbarna som satt i anslutning till husgrunden avlägsnades medan stubben i röset trycktes tillbaka. Ytterligare en välta förekom inom garveriets gårdsplan. I vältan, som trycktes tillbaka, förekom rikligt med knytnävstora stenar, vilka sannolikt tillhört en gårdsbeläggning. Ytterligare cirka 20 vältor inom ytan åtgärdades. Inga andra fynd förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, det finns dock mindre mängder ris som borde bortföras. Ytterligare sju stormfällda träd inom lämningen, varav tre centralt i området och tre mer svårtillgängligt, har stormfällts i samband med stormen Per. I rapporten saknas exakta uppgifter om hur många rotvältor som togs bort eller trycktes tillbaka.

Stenbrohult 25:1 - Hällkista med omliggande röse – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen berörs av åtta rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Endast röset omfattades av stormskador, själva hällkistan var orörd, sju rotvältor varav en i anslutning till den nordligast belägna hällen av hällkistans östra långsida. Vältan var mycket djup och bedömdes ej kunna tas bort utan att hällarna rubbades. Vältan och stubben trycktes tillbaka. Ytterligare en välta belägen i rösets västra kant trycktes tillbaka. Av de resterande fem rotvältorna var två belägna i rösets östra kant och tre i dess södra kant. Stubbarna togs bort. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, bra att den stora rotvältan inte togs bort då detta hade krävt en slutundersökning. Efter återställningen har det inom rösets fornlämningsområde blivit vissa körskadorna, dock förhållandevis ringa.

Stenbrohult 167:1 - Hällkista i stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Stenar i kistan har flyttas ur sitt läge i den sydvästra delen. Det finns körskadorna på rösets norra del och delar av anläggningen är övertäckt av ris. Rekommenderad åtgärd; återställning och borttagande av ris.

Återställning: Sammanlagt tre vältor berörde anläggningen, två av dessa fanns i rösets nordvästra och sydvästra kant. Stubbarna togs bort. Den tredje vältan fanns strax öster om hällkistans östra sida, vilken kommit att dra upp den andra hällen från söder, stubben togs bort. Avtrycket efter hällens läge i anläggningen var mycket tydligt.

Stenen var därför möjlig att sätta tillbaka på sin plats. Ytterligare tre rotvältor förekom i nära anslutning till anläggningen. Stubbarna togs bort. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Efter återställningen har det uppkommit ett antal hjulspår kring graven. En ny rotvälta i gravens nord-nordöstra kant har rivit upp en del sten.

Tävelsås 16:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Många rotvältor inom gravfältet, bland annat berörs en treudd och viss övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning av enstaka anläggningar. Borttagning av ris.

Återställning: Skadorna på två gravar. Den ena graven var skadad av en central rotvälta och den andra av fyra små vältor i anläggningens östra kant. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka. Endast en rotvälta togs bort, då det var möjligt att trycka tillbaka resterande fyra vältor. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. En del ris ligger kvar inom gravfältet, även om det är betydligt bättre idag än innan återställningen.

Uråsa 18:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Minst två anläggningar är skadade, varav en är kraftigt påverkad av körskador. En mittsten/reststen/klumpsten har rubbats ur sitt läge till följd av körskador. Inom gravfältet finns ytterligare körskador och en hel del ris, de största körskadorna finns i den västra delen. Rekommenderad åtgärd; Slutundersökning alternativt återställning av minst en anläggning samt borttagning av ris.

Återställning: Sammanlagt förekom sju rotvältor och en körskada vilka berörde sex anläggningar. Sex rotvältor har återtryckts och en rotvälta är borttagen, ingen åtgärd av körskadorna. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av gravarna.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Körskadorna är inte åtgärdade, vilket i detta fall är OK, dock verkar det som att man fortsatt köra i de gamla spåren. Efter återställningen har fler körskador skadat gravfältet i både den östra och västra kanten, vilka påverkar minst två gravar.

Uråsa 19:1 - Stensättning – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Fornlämningen är skadad av fyra till fem rotvältor och övertäckt av ris samt ett antal stormfällda träd. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Vid återställningen påträffades en stor rotvälta i anläggningens norra del samt fem mindre, ytliga rotvältor. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka. Endast den mindre vältan i nordöst var möjlig att trycka tillbaks, övriga togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Fint framtagna.

Uråsa 20:1-2 - Rösen ej vårdade

Skadeinventeringen: Två rösen, varav 20:1 var övertäckt av ris men i övrigt välbevarad och 20:2 berördes av två rotvältor samt viss övertäckning. Rekommenderad åtgärd gäller 20:2; Återställning samt borttagande av ris.

Återställning: 20:1: Två rotvältorna trycktes tillbaka och kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka.
20:2: Två vältor, en relativt centralt belägen och en i anläggningens nordöstra kant - vältorna trycktes tillbaka.

Besiktningssprotokoll: I bägge fallen är återställning bra, lämningarna har varit uppmärkta med "fornminnesband". Endast 20:2 stod med i återställningslistorna, bra initiativ att också åtgärda 20:1.

Uråsa 54:2 - Stensättning – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: En rotvälta, viss övertäckning, området kring lämningen kraftigt omrört. Rekommenderad åtgärd; Återställning samt borttagning av ris.

Återställning: Vid återställningen påträffades en stor rotvälta i anläggningens norra del samt fem mindre, ytliga rotvältor. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka. Endast den mindre vältan i nordöst var möjlig att trycka tillbaks, övriga togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, lämningen har städats av och är snyggt framrensad. I den sydvästra delen har en ny rotvälta skadat anläggningen i samband med stormen Per.

Uråsa 55:3 - Stensättning – ej vårdad lokal

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av en rotvälta intill anläggningens mittblock samt av två rotvältor i anläggningens ytterkant. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Fem mindre rotvältor, tre borttogs och två trycktes tillbaka. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, lämningen har städats av och är snyggt framrensad. På anläggningen har plantering skett, ca 10 plantor.

Väckelsång 92:1 - Röse – ej vårdat

Skadeinventeringen: Röset är kraftigt skadat av tre rotvältor med ställvis djupa håligheter. Ett par stormfällda träd kvarligger. Rekommenderad åtgärd; Återställning och upparbetning.

Återställning: Fyra rotvältor skadade röset varav två var belägna i rösets nordöstra kant, den tredje i rösets nordvästra kant och den fjärde var belägen något mer centralt i röset. De två rotvältorna i anläggningens nordöstra kant var relativt djupa, varför vältor och stubbar endast trycktes tillbaka. De två resterande stubbarna togs bort, då rotvältorna var mycket ytliga. I princip förekom endast ett mycket tunt lager med sten och jord ovanpå en berghäll. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom. Sannolikt utgör lämningen inte en grav utan ska i stället ses som røjsten på en berghäll. Anläggningen röjdes på ris.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Växjö 19:1 - Gravfält – vårdad anläggning

Skadeinventeringen: 29 rotvältor varav fyra i gravar, timmer och ris kvarligger. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Sammanlagt åtgärdades 42 rotvältor varav 18 stycken, belägna i en kraftigt sydöstlig sluttning, inte tolkades beröra själva ytan för gravfältet. Av resterande 24 vältor berörde 13 vältor tolv gravar. Kvarvarande fyllning av sten och jord i vältorna lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon av gravarna eller vid övriga vältor. Hela gravfältet röjdes på ris som lades på de av markägaren angivna platser.

Besiktningssprotokoll: Med anmärkning. Lämningen har besökts vid ett flertal tillfällen bland annat av Magnus Reuterdahl och Lennart Swanström 2006-11, 2007-08 och av Gert Magnusson och Lars Erik Englund 2007-04. Vid alla tillfällen har kritik uppkommit, kritiken gäller i första hand de rotvältor som återtryckts i den norra delen av gravfältet. Vid ett besök hittades bland annat brända ben.

Det kvarligger också en del ris och fem stubbar, vid infarten finns också en fullt synlig rotvälta i en liten sänka i det nordöstra hörnet av gravfältet (i gammalt grustag) vilket sänker den visuella effekten. Vid det sista besöket konstaterades att det myckna regnandet fått ett flertal av rotvältorna att sätta sig bättre, inga brända ben kunde hittas. Två stammar har knäckts och ligger på gravfältet till följd av stormen Per. Eventuellt läggs en extra insats på detta gravfält.

Östra Torsås 207:1 Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Tre anläggningar har fått större skador av rotvältor, ytterligare ett tiotal anläggningar är skadade, varav tre är ringa skadade. På gravfältet finns cirka 40-60 rotvältor samt en hel del ris och smärre körskador. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning av enstaka anläggningar, borttagande av ris.

Återställning: Sammanlagt förekom 29 rotvältor och två körskador. Kvarvarande sten och jord i vältorna lades tillbaka. Inga fynd eller rester efter gravlagda förekom vid någon vältorna.

Besiktningssprotokoll: OK återställning, de vetenskapliga värdena är skyddade. Fortfarande finns här ett flertal skador på gravfältet främst till följd av rotvältor och övertäckning av ris, de i synliga anläggningar är dock åtgärdade. Kring flera av rotvältorna har riset samlats på ett sätt som kan komma att se fornlämningsliknade ut i framtiden. Det kvarligger ett par stubbar. Det framkommer inte i rapporten huruvida rotvältorna tippats åter eller tagits bort.

Raä, UV Väst

Berga 47:1 - Röse – ej vårdat

Skadeinventeringen: Röset är illa åtgånget av stormen, det har snitslats innan skogen tagits ut. Vissa sparade stubbar är föredömligt sparade. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Vid återställningen borttogs sju rotvältor. Hela röset rensades dessutom från ris. Inga anläggningar eller fynd påträffades vid återställningsarbetena.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Berga 146:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av rotvältor och övertäckning av ris samt nyplantering. Ett brandlager med brända ben är synligt i en hög i södra delen av gravfältet, bör slutundersökas. Rekommenderad åtgärd; Återställning, slutundersökning och rensning av ris.

Återställning: Vid restaureringsarbetena borttogs närmare 60 rotvältor. Därtill en omfattande mängd ris och kvistar. Endast ett fåtal rotvältor kunde återställas. I två gravhögar (benämnda A600 och A670, se bifogade planer) hade rotvältorna ådagalagt gravgömmor, innehållande brända ben och träkol. I A600 påträffades gravgömman (A632) i en rotvälta i gravhögens mitt. Gravgömman såg ut att bestå av en grop nedgrävd i den ursprungliga markytan, som var bevarad under gravhögen, vari ben och träkol hade deponerats. Förutom brända ben och träkol påträffades ett bryne i gravgömman. Ifrån gravgömman tillvaratogs brända ben, träkol samt brynet, då allt detta i annat fall hade förgåtts. Någon slutundersökning av gravhögen gjordes dock aldrig, utan endast de delar av gravhögen som berördes av rotvältan undersöktes nödtorftigt. I A670 påträffades gravgömman (A685) något oväntat i högens södra kant, i samband med avlägsnandet av en rotvälta. Det gick inte att avgöra om gravgömman varit en grop eller ett lager. Ur rotvältans delar av gravgömman tillvaratogs brända ben samt träkol. I övrigt lämnades gravgömman, så långt det var möjligt, orörd.

Besiktningsprotokoll: Mycket bra återställning. Stormen Per har här orsakat ett flertal skador, minst tio träd har fällts, varav fem rotvältor i gravar. Utav dessa kan en eller två anläggningar komma att behöva slutundersökas, inga ben eller kulturlager dock synliga. Totalt behöver ett tiotal rotvältor åtgärdas och de stormfällda träden fraktas bort. Under alla omständigheter behöver en kontroll av gravfältet göras efter det att den stormfällda skogen tagits ut, det föreligger en uppenbar risk för nya skador i samband med uttagandet av träden.

Berga 151:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av sex rotvältor, varav tre i gravar. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Sex rotvältor borttogs, varav en hade vält en rest sten. Den resta stenen återställdes till rätt höjd (växtlighet på stenen gav vägledning) och rätt orientering. Inga gravgömmor/gravrester kunde noteras i anslutning till rotvältan och den resta stenen.

Besiktningsprotokoll: Mycket bra återställning.

Bild 11; Berga 151:1. Återställning och upprensning av rest sten. Foto: UV Väst.

Bolmsö 36:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: I en rotvälta på en grav kan man se kol. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning.

Återställning: 55 rotvältor på och kring gravhögarna togs bort och gravfältet städades upp från ris och småträd.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. I inventeringen anges endast en grav som skadad, återställningsarbetet visade sig bli mer omfattande än väntat. Det ligger dock en hel del ris på gravfältet och tillika ett antal stubbar (ca 10). Efter återställningen har ytterligare fyra rotvältor uppkommit varav åtminstone en berör en grav, stormfällda trädstammar ligger på gravfältet. Ytterligare skador kan förekomma, relativt stora mängder sly försvårade inventeringen.

Dörarp 3:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Det finns fem rotvältor på borgkullen. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Sju rotvältor avlägsnades. Inga anläggningar eller fynd framkom vid återställandet.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Sex till sju stubbar ligger på borgkullens västra sida, dessa bör bortföras. Kontakta markägaren.

Dörarp 5:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av två rotvältor, varav en mitt i hög och en i en högkant. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Vid återställningsarbetena 2006 borttogs åtta rotvältor i och kring gravhögarna på gravfältet.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Sex stubbar ligger kvar vid gravfältet, dessa bör bortföras.

Dörarp 11:2 - Kyrkoruin - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Skadan utgörs av en rotvälta i den västra delen av kyrkogården. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Vid återställningsarbetet borttogs två rotvältor. Inga anläggningar eller fynd noterades.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det finns stora ansamlingar med ris i närheten av och omkring ruin platsen, det vore av intresse att få bort detta så snart som möjligt, kontakta markägaren.

Dörarp 33:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av elva rotvältor vid den västra gravfältskanten samt utav en ny telefonstolpe nedgrävd i en högrest. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: 12 rotvältor togs bort, varav en befanns något utanför gravfältets södra ände.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Dörarp 38:1 - Skans – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Skansen är skadad till följd av en rotvälta. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: En rotvälta togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Gårdsby 20:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Inom området finns ett 100-tal rotvältor och det är delvis täckt av ris. De största skadorna finns i den norra delen. I en anläggning i den nordnordöstra delen är brända ben och kol synliga.

Återställning: Efter första dagen av återställningsarbeten år 2006, hade ett 50-tal rotvältor avlägsnats inom gravfältets norra del. Inga anläggningar eller fynd påträffades i anslutning till återställningsarbetena. Efter en del missförstånd mellan markägare och antikvarisk personal avbröts återställningsarbetena. Kvar lämnades närmare 100 rotvältor utan åtgärd, främst i gravfältets södra del.

Besiktningssprotokoll: Då återställningen inte kunnat slutföras, har ingen samlad bedömning gjorts. Efter stormen Per har ett par mindre nya skador uppstått.

Gårdsby 113:2 - Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen är skadad av rotvältor samt övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Fem rotvältor togs bort.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Stubbarna ligger kvar invid lämningen.

Gårdsby 182:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Det finns ett tiotal rotvältor inom gravfältet, tre anläggningar är berörda, samt viss övertäckning av ris. De flesta skadorna är koncentrerade till den norra delen av gravfältet. Rekommenderad åtgärd; Återställning samt borttagning av ris.

Återställning: Tio rotvältor togs bort.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Ris och stubbar ligger kvar. En stor vändplan angränsar till gravfältets södra del, ligger inom skyddsområdet, tillgängliggör dock både denna lämning och 113:1-3. I samband med stormen Per har ytterligare tre träd stormfällts, två i den norra delen.

Gårdsby 216:1 - Stensättning – ej vårdad

Skadeinventeringen: Anläggningen skadad till följd av sex rotvältor och viss övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Sex rotvältor borttogs och ris rensades bort.

Besiktningssprotokoll: Återställningarna är till synes väl utförda, dock har anläggningen drabbats av nya skador efter återställningen, främst till följd av körskador samt en ny rotvälta (förhållandevis kraftig, dock ej i den centrala delen), inga synliga kulturlager.

Gårdsby 217:1-2, 4 - Stensättningar – ej vårdade

Skadeinventeringen: Anläggningarna är skadade till följd av rotvältor samt övertäckning av ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning alternativt slutundersökning samt borttagning av ris.

Återställning: Elva rotvältor togs bort och ris plockades undan. Inga gravgömmor, anläggningar eller fynd påträffades i samband med återställningsarbetena.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning, ris och grenar undanplockade.

Hamneda 5:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av fyra rotvältor varav två i högar. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Utav fyra stormfällda träd hade två av dessa delvis skadat gravhögar, de två återstående låg i anslutning till gravhögar. Samtliga fyra rotvältor togs bort med grävmaskin och gravhögnas yttre återställdes. Inga gravgömmor kunde iakttas.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Stubbarna ligger kvar.

Hamneda 43:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av tre rotvältor i högar. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Tre rotvältor avlägsnades och en smärre mängd ris borttogs.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. En stubbe ligger kvar i det nordöstra hörnet nedanför gravfältet.

Hamneda 47:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet var skadat av 34 rotvältor, varav elva i högar och en hög med körskador. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: 46 rotvältor avlägsnades och ris från trädavverkningen rensades bort. I en rotvälta påträffades brända ben (ID 302). Rotvältan, vari de brända benen påträffades, var belägen mellan gravhögar, varför man kan anta att där funnits en numera borttagen gravhög. Det uppvräkta benmaterialet satt fast tillsammans med träkol och sot i rotvältans rotsystem. Detta benmaterial tillvaratogs, liksom träkol. I övrigt framkom varken anläggningar eller fynd i samband med återställningsarbetena.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning.

Hamneda 75:1 - By-/Gårdstomt – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Skadad av fem rotvältor. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Vid återställningsarbetena noterades sex rotvältor, samtliga åtgärdades. Fyra togs bort och två övertäcktes då eventuell borttagning av dessa bedömdes åsamka mer skada än själva rotvältan.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger kvar en del ris och grenar, huruvida dessa ligger kvar sedan återställningen eller om det är orsakade av stormen Per har inte gått att avgöra. Vårdad men ej tillgänglig lokal, jag hittade vid besöket ingen skylt eller väg in till lämningen som verkar fungera som betesmark.

Kånna 8:1 Hög - vårdad anläggning

Skadeinventeringen: Skadan utgörs av åtta ekvältor invid anläggningen. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Nio rotvältor avlägsnades. Ingen av dessa var belägna i själva storhögen. Inga anläggningar eller fynd påträffades i anslutning till rotvältorna.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Ljungby 14:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: I en rotvälta i den södra ändan av gravfältet är kol och bränd sand synligt, ca 1,5 meter söder därom ligger en gravvält över en rest sten. Rekommenderad åtgärd; Kontroll av rotvälta med kol, borttagande av stormfällda träd samt ris och återställning av rotvältor.

Återställning: Rotvältor mättes in med en mittpunkt. Samtliga rotvältor varierade i diameter mellan 1,5 – 3 meter. Alla eventuella anläggningar stenar m.m., inmättes med en avvikelse på maximalt 0,02 meter.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Stubbar och ris ligger kvar vid gravfältet och borde fraktas bort. I norra delen ligger ett stormfällt träd, efter Per? Inga nya skador på anläggningar. I rapporten är det dock svårt att få en komplett bild av återställningen.

Ormesberga 35:1 - Gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: De flesta anläggningarna är påverkade av rotvältor, ca 20 st. dock ingen allvarligt, förhållandevis mycket ris samt ett timmerupplag. De flesta rotvältorna torde självläka. Rekommenderad åtgärd; Bevakning, ev. återställning, borttagning av ris.

Återställning: Vid återställningsarbetena borttogs 18 rotvältor. Därtill grovrensades gravarna från ris och grenar. Oavverkade stammar lämnades utan åtgärd, då dessa inte direkt påverkade gravanläggningarna.

Besiktningssprotokoll: Om man inte vetat om hur gravfältet sett ut innan återställningen, skulle det vara svårt att se att någon återställning gjorts. Denna har dock utförts. Ett flertal nya skador har uppstått pga. övertäckning och körskador. En större mängd stubbar ligger utspridda över gravfältet, ca 20 st., från återställningen? Körskador och ris har spritts ut över stora delar av gravfältet. Sannolikt har minst en stensättning skadats till följd av "överkörning". Stensättning i gravfältets västra del har skadats av två "nya" rotvältor.

Ryssby 35:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Det finns sex rotvältor inom gravfältet. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: Fem rotvältor avlägsnades inom gravfältet. Inga anläggningar eller fynd påträffades i samband med dessa arbeten.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Det ligger kvar ett par mindre ansamlingar av ris. Under stormen Per har ett antal större grenar blåst ned. Ris och grenar bör bortföras. Över gravfältet går en stig som leder över ett antal gravhögar på vilken man cyklar och åker moped. Detta har lett till ett relativt stort slitage och kan komma att allvarligt skada dessa lämningar, bör bevakas.

Ryssby 55:1 - Stenkammargrav – ej vårdad

Skadeinventeringen: Kiststenar har välts utav rotvälta, smärre körskador i närområdet av anläggningen och en hel del ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagande av ris.

Återställning: Fem rotvältor avlägsnades i och kring stenkammargraven. Därtill rensades stora mängder avverkningsavfall bort invid stenkammargraven. Inga anläggningar eller fynd påträffades i samband med återställningsarbetena.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning.

Sjösås 10:1 - gravfält – ej vårdat

Skadeinventeringen: Gravfältet är täckt av mycket ris, ett tiotal anläggningar har identifierats varav de flesta är påverkade i någon

grad. Borttagande av ris innan komplett bedömning kan göras. Rekommenderad åtgärd; Upprensning och sedan återställning.

Återställning: I likhet med inventerarna, upplevdes det som svårt att identifiera flera av anläggningarna, på grund av körskador men också på grund av vegetationen vid tillfället för återställningsarbetena 2006. Återställningsarbetena började emellertid med uppröjningsarbeten och därefter borttagning av rotvältor. Totalt borttogs 35 rotvältor. Inga anläggningar eller fynd påträffades i samband med återställningsarbetena.

Besiktningssprotokoll: Bra återställning. Trots stora insatser finns här dock fortfarande en hel del ris samt några körskador som ser färska ut. Ett gravfält att bevaka inför framtiden. Då anläggningarna är svåra att se, finns det risk för framtida skador.

Södra Ljunga 101:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av ett 20-tal rotvältor samt övertäckt av mycket hyggesavfall i den norra och västra delen. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: 41 rotvältor, nästan uteslutande i gravfältets norra och västra ytterområden. Ris och buskar rensades bort. Varken anläggningar eller fynd påträffades i samband med dessa återställningsarbeten.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Åtta mindre högar med stubbar och ris kvarliggjer, dock placerade i utkanten av gravfältet, dessa bör bortföras.

Södra Ljunga 102:1 - Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av två rotvältor i högar samt övertäckt av mycket hyggesavfall. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagande av hyggesavfall.

Återställning: Återställningsarbetena innebar att de båda rotvältorna togs bort. Inga anläggningar eller fynd påträffades vid dessa ingrepp. Då gravfältets inre nordvästra partier var mycket svårtillgängliga, kunde inga fler rotvältor åtgärdas vid detta tillfälle. Inte heller kunde det kvarvarande hyggesavfallet åtgärdas.

Besiktningssprotokoll: OK återställning. Som nämnts kvarliggjer en del hyggesavfall, vilket skulle behöva tas bort, likaledes ett par stubbar. Dock är det viktigt att återställningen inte gör mer skada än nytta. Skylthållaren har ej längre någon skylt.

Södra Ljunga 131:1 - Gravfält –vårdad lokal

Åtgärdat av: UV Väst

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av elva rotvältor och ställvisa körskador, främst i södra delen. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av ris.

Återställning: Vid återställningen konstaterades att 12 rotvältor behövde åtgärdas. Nio rotvältor avlägsnades och tre rotvältor trycktes tillbaka, då ett eventuellt avlägsnande bedömdes åsamka större skada.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Det är dock endast den vårdade delen av gravfältet som återställts, i den sydvästra delen kvarligger en del ris och i den södra ändan finns skador till följd av markberedning. Markägaren är kontaktad och åtgärder för återställning kommer att ske inom ordinarie fornvård.

Tutaryd 21:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av 17 rotvältor varav tio återfinns i synliga anläggningar. Rekommenderad åtgärd; Återställning.

Återställning: 29 rotvältor i och kring de enskilda gravarna på gravfältet har borttagits. Inga anläggningar eller fynd påträffades i samband med dessa arbeten.

Besiktningssprotokoll: Mycket Bra återställning.

Vittaryd 51:1 – Gravfält – vårdad lokal

Skadeinventeringen: Gravfältet är skadat av rotvältor/stubbar och en del övertäckning av timmer och ris. Rekommenderad åtgärd; Återställning och borttagning av timmer och ris.

Återställning: Över 200 rotvältor avlägsnades från gravfältet. Därtill rensades gravfältet från ris och nedfallna träd som inte avverkats. Vid två tillfällen påträffades förmodade rester av gravgömmor. I gravfältets södra del påträffades en gravhög som var kraftigt skadad av två rotvältor som hade rivit upp två bengömmor/brandlager som låg blottade. Den ena gravgömman, A 1407, undersöktes i fält. Rotvältan fanns på gravhögens norra sida. Fyllningen utgjordes av gråsvart sand med enstaka bitar kol och sot. I detta lager påträffades dessutom spridda brända ben. Vid en preliminär osteologisk bedömning i fält kunde två skalltaksfragment och en falang av människa identifieras. Ytterligare ett 20-tal benfragment påträffades men dessa gick inte närmare att bestämma. Centralt i bengömman/brandlagret framkom dessutom ett kraftigt korroderat järnföremål. Efter samråd med Länsstyrelsen beslutades att benen och järnföremålet skulle placeras tillbaka i graven. Denna återdeponering mättes in som A1524. På den sydvästra sidan av samma gravhög fanns ytterligare en gravgömma/brandlager i en rotvälta, A1417. Denna var ca en meter i diameter och mellan 0,1-0,15 meter tjock, den gick att inte att avgränsa. Även här utgjordes fyllningen av gråsvart sand med inslag av enstaka kolbitar, sot och enstaka brända ben. Dessa ben var, i jämförelse med de andra påträffade benen, något större. Denna rotvälta lades tillbaka

och täcktes över, utan åtgärd. Tolkning; Möjligen kan dessa båda brandlagren vara rester efter brandbålet och alltså höra ihop. Detta skulle också kunna förklara att det endast fanns spridda brända ben i lagren. Inget av brandlagren gick att avgränsa. Utmed den förmodade "gamla landsvägen" väster om gravfältet påträffades ett liggande stenblock, 1,8 x 0,5 x 0,3 stort. I inventerings uppgifterna (FMIS) omnämns också en "sten som möjligen varit rest". Den sida av stenblocket som låg uppåt var flat och den undre sidan ojämn. Blocket, A1400, uppfattades som en tidigare rest sten. På platsen där blocket legat, restes det upp på högkant med den breda änden nedåt och den flata sidan ut mot den "gamla landsvägen". Inga anläggningar eller fynd påträffades i samband med dessa arbeten.

Besiktningssprotokoll: Mycket bra återställning. Här har ett arbete utöver förväntan utförts och stora insatser har gjorts. Stormen Per har dock orsakat flera nya stora skador, minst tre anläggningar är allvarligt skadade av rotvältor. Totalt har ett drygt 20-tal träd fallit och fem anläggningar skadats. Även om mycket ris togs bort i samband med återställningen skulle det nu behövas en ny upprepning av ris och stormfällda träd. Under alla omständigheter behöver en kontroll av gravfältet göras efter det att den stormfällda skogen tagits ut. Det föreligger en uppenbar risk för nya skador i samband med uttagandet av träden. Kontakta markägaren?

Bild 12; Berga 146:1. Upprensning av graofält. Foto: UV Väst.

Litteratur

Edvinger, Kjell 2006. *Skadeinventeringar av fornlämningar i Kronobergs län 2005*. Länsstyrelsens Meddelande nr 2006:17. Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Nylén, Alexandra 2007. *Stormskadad grav RAÄ 122 Nygård 1:1 Skatelövs socken Alvesta Kommun*. Smålands museum 2007:18. Växjö

Reuterdaahl, Magnus 2007. *I rotvältors land...- resultat från skadeinventering 2005 och 2006*. Länsstyrelsens Meddelande nr 2007:03. Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Ej tryckta källor

Edvinger, Kjell & Sjöblom, Claes 2006. Avtal om insatser för återställande av stormskadade fornlämningar i Kronobergs län (Arkeologacentrum). *Dnr 435-6019-06*.

Edvinger, Kjell 2007. Redovisning av arkeologiskt återställningsarbete efter stormen Gudrun. *Dnr 435-6019-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län. (Tillgänglig på CD-rom).

Forsström, Margit & Sjöblom, Claes 2006. Avsättande av medel för inventering, återställande och efterundersökningar efter stormen Gudrun i Kronobergs län. *Dnr 435-5555-06*.

Länsstyrelsen i Kronobergs län 2006. Avtal om insatser för återställande av stormskadade fornlämningar i Kronobergs län (UV Väst). *Dnr 435-6017-06*.

Krantz, Karl Johan & Sjöblom, Claes 2006. Avtal om insatser för återställande av stormskadade fornlämningar i Kronobergs län (Smålands museum). *Dnr 435-6018-06*.

Sjöblom, Claes & Wallin, Lasse 2006. Avtal om insatser för återställande av stormskadade fornlämningar i Kronobergs län (Wallin kulturlandskap och arkeologi). *Dnr 435-6020-06*.

Smålands museum 2006. Rapport över utförda fornvårdsåtgärder i Alvesta och Växjö kommuner. 2006-11-30. *Dnr 435-6018-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län (Tillgänglig på CD-rom).

Smålands museum 2006. Rapport över utförda fortsatta fornvårdsåtgärder i Växjö kommun. 2006-12-07. *Dnr 435-10344-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län (Tillgänglig på CD-rom).

Wallin kulturlandskap och arkeologi 2006. Foto och kartor stormskador. *Dnr 435-6020-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län. (Tillgänglig på CD-rom).

Wallin kulturlandskap och arkeologi 2006. Stormskador Kronoberg 2. Omgång 2. *Dnr 435-10346-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län. (Tillgänglig på CD-rom).

Westergaard, Bengt 2006. Återställningsarbeten stormskadade forn-lämningar i Kronobergs län 2006, RAÅ UV Väst. *Dnr 435-10345-06*. Länsstyrelsen i Kronobergs län. (Tillgänglig på CD-rom).

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsen diarienummer: 431-5555-06

Rapportansvarig: Magnus Reuterdaahl

Projektledare: Magnus Reuterdaahl

Fältarbetstid: 2007-05-01--2007-08-03

Bilaga 1

I tabellen över åtgärder kan det verka som att vissa inte tagit bort ris. Det behöver inte med nödvändighet vara så, endast de som står som nej är i detta fall giltiga, då detta är lokaler där Länsstyrelsen i Kronobergs län anser att detta inte gjorts i tillräcklig mängd. I de fall x anges, har inte entreprenören angett detta som en särskild åtgärd. I några fall anges ett frågetecken, i dessa fall är det svårt att avgöra åtgärdernas resultat på grund av nya skador.

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Annat åtgärd/ Övrig info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besikt.	Återställn.- karta
Agunnaryd 2:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	6	x		Nej	Inga		Nej	Ja
Angelstad 196:1	Arkeologiceentrum	Nej	OK	0	4	x		Två stormfällida träd vid anläggningen	Inga		Ja	Ja
Angelstad 5:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	5	25	Ja		Markberedning	Återställning alternativt slutundersökning av den norra delen av gravfältet		Ja	
Annerstad 3:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	4	Ja		Nej	Inga		Ja	
Aringsås 47:1	Smålands Museum	Ja	Med anmärkning	0	0	x		Nej	En stormfällid ek att ta bort.	Ja	Ja	
Aringsås 48:1	Smålands Museum	Ja	Bra	1	0	Ja	Slyrjöning	Två träd strax norr om röset	Borttagning av två stormfällida träd som ligger över den stig som leder till röset	Ja	Ja	
Aringsås 50:1	Smålands Museum	Nej	Bra	0	0	x	Avsägning av rötter och dokumentation av skadorna	Nej	Inga	Ja	Ja	
Berga 126:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	0	7	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Berga 146:1	UV Väst	Nej	Mycket bra	5	55	Ja	Två bengömmor blottade och åtgärdade	Stormen Per har här orsakat ett flertal skador, minst tio träd har fällits, varav fem rotvältor i gravar. Utav dessa kan en eller två anläggningar komma att behöva slutundersökas, inga ben eller kulturlager dock synliga. Totalt behöver ett total rotvältor åtgärdas och de stormfällida träden fraktas bort. Under alla omständigheter behöver en kontroll av gravfältet göras efter det att den stormfällida skogen tagits ut, det föreligger en uppenbar risk för nya skador i samband med uttagandet av träden. Kontakta markägaren?	Söka pengar för återställning, kontakta markägaren	Ja	Ja	Ja
Berga 151:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	0	6	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Berga 155:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	1	4	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Berga 27:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	4	15	Ja	Ur rapporten går ej avgöra hur många som tagits bort respektive återtryckts	Stormen Per har orsakat ett antal nya skador, två träd har stormfällits och två har knäckts. En hel del grenar och ris har ramlat ned, tillika ligger det kvar ca 15 stubbar och sju högar med ris. Kontakta markägaren.	Ev. söka pengar för nya åtgärder	Ja	Ja	Ja
Berga 4:1	Arkeologiceentrum	Ja		0	0	x	EJ ÅTG.			Nej		
Berga 47:1	UV Väst	Nej	Bra	0	7	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Bergunda 11:1	Smålands Museum	Nej		0	0		EJ ÅTG.			Nej		
Bergunda 153:1	Smålands Museum	Nej	Med anmärkning	3	0	Ja	Återställning har dock inte skett inom stipulerad tid vilket förändrade en be-siktningssdag i onödan	Nej	Inga	Ja	Ja	
Bergunda 210:1	Smålands Museum	Nej		0	0		EJ ÅTG.			Nej		
Bergunda 212:1	Smålands Museum	Nej	Bra	1	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvälvor	Borttagna rotvälvor	Borttaget ris	Annat åtgärd/ Övrigt info	Skador efter stormen	Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besiktn.	Återställn.- karta
Bergunda 45:1	Smålands Museum	Nej	Med anmärkning	5	1	Ja	Ett stormfällit träd uppsågat och bortfört	Nej		Inga	Ja	Ja	
Bergunda 63:1	Smålands Museum	Nej	Bra	4	0	Ja		Nej		Inga	Ja	Ja	
Blådinge 33:1	Smålands Museum	Ja	OK	17	3	Ja		Nej		Ev lägga resurser på att ta bort ytterligare 5-10 rotvälvor (idag återtryckta)	Ja	Ja	Ja
Blådinge 35:1	Smålands Museum	Nej	Bra	4	0	Ja		Nej		Inga	Ja	Ja	
Blådinge 61:1	Smålands Museum	Ja	Bra	1	1	Ja		Nej		Ris ligger kvar	Nej	Ja	
Bolmsö 36:1	UV Väst	Nej	Mycket bra	0	55	Ja		Flera nya skador, 8 rotvälvor och sex stormfällida träd		Ev. fortsatt återställning	Ja	Ja	Ja
Bolmsö 74:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	0	1	x		Ett träd har skadats		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 250:1	Wallin	Nej	Bra	0	5	Ja		Nej		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 308:1	Wallin	Nej	Bra	?	?	Ja	Utifrån rapporten kan man inte se hur många stubbar som upparbetades respektive återtrycktes	Nej		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 401:1	Smålands Museum	Ja	Bra	0	1	x		Nej		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 402:2	Smålands Museum	Ja	Bra	0	1	x		Nej		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 404:1	Wallin	Nej	Bra	?	?	x	Utifrån rapporten kan man inte se hur många stubbar som upparbetades respektive återtrycktes	Det har dock uppkommit några nya skador, dels till följd av rotvälvor dels av körskor. En grav i den nord nordvästra delen av gravfältet är skadad av två nya rotvälvor och övertäckning. De nya körskadorna visar att det föreligger en risk för nya skador, två gravar ligger riskzonen, detta bör bevakas.		Inga	Ja	Ja	
Dådesjö 405:1	Wallin	Nej	Mycket bra	?	?	x	Utifrån rapporten kan man inte se hur många stubbar som upparbetades respektive återtrycktes	Nej		Inga	Ja	Ja	
Dänningelanda 1:1-3	Arkeologiceentrum	Nej	OK	3	14	Ja		Nej		Inga		Ja	Ja
Dänningelanda 11:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	9	Ja		Nej		Inga		Ja	Ja
Dänningelanda 12:2	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	4	x		Nej		Inga		Ja	Ja
Dänningelanda 24:1	Arkeologiceentrum	Nej	Mycket bra	3	17	Ja		Nej		Inga		Ja	Ja
Dänningelanda 33:1	Arkeologiceentrum	Nej	?	0	3	x		Två nya rotvälvor samt påfört ris		Borttagande av påfört ris		Ja	Ja
Dänningelanda 35:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	3	x		Smärre körskor samt en mindre mängd ris		Inga		Ja	Ja
Dänningelanda 48:2	Arkeologiceentrum	Nej		0	0	x	EJ ÅTG.				Nej		

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Annat åtgärd/Övrigt info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besikt.	Återställn.-karta
Dörrarp 11:2	UV Väst	Ja	Bra	0	2	x		Nej	Det finns stora ansamlingar med ris i närheten av och omkring ruin platsen, det vore av intresse att få bort detta så snart som möjligt	Ja	Ja	Ja
Dörrarp 3:1	UV Väst	Ja	Bra	0	7	x		Nej	Fem stubbar att flytta - kontakta markägaren!	Ja	Ja	Ja
Dörrarp 33:1	UV Väst	Ja	Bra	0	12	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Dörrarp 34:1	UV Väst	Nej		0	0		EJ.ATG.			Nej		
Dörrarp 38:1	UV Väst	Ja	Bra	0	1	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Dörrarp 5:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	0	8	x		Nej	6 stubbar att borttaga	Ja	Ja	Ja
Dörrarp 7:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	5	37	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Furuby 26:1	Smålands Museum	Ja	Bra	21	3	Ja	En rotvälta centralt i området ej åtgärdad.	Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Gårdsby 113:2	UV Väst	Nej	Bra	0	5	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Gårdsby 163:1	Smålands Museum	Ja	Bra	3	0	x	Tre stormfällida träd har tagits bort	Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Gårdsby 182:1	UV Väst	Nej	Bra	0	10	Ja		Nej	Återställning och borttagning av ris och stubbar	Ja	Ja	
Gårdsby 20:1	UV Väst	Nej	?	?	50	x	Ett 100-tal Rotvältor ej åtgärdade pga mark-ägaren	Nej	Mer återställningsarbeten skulle behövas	Ja	Ja	Ja
Gårdsby 216:1	UV Väst	Nej	?	0	6	Ja		Nej	Körskador + rotvälta	Ja	Ja	
Gårdsby 217:1	UV Väst	Nej	Bra	0	11	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Gårdsby 217:2	UV Väst	Nej	Bra	0	se ovan	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Gårdsby 217:4	UV Väst	Nej	Bra	0	se ovan	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Göteryd 103:1	Wallin	Nej	Mycket bra	2	5	Ja		Nej	Ev. föra bort stubbarna	Ja	Ja	
Göteryd 109:1	Wallin	Nej	Mycket bra	0	7	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Göteryd 111:1	Wallin	Nej	Bra	1	3	Ja	En rotvälta ej åtgärdad	Nej	Återställning har två till tre nya träd stormfällits, dess stammar står den nordvästra delen av röset, dessa bör tas bort	Ja	Ja	Ja
Göteryd 167:1	Wallin	Nej					EJ.ATG.				Nej	
Göteryd 220:1	Wallin	Ja	Mycket bra	6	1	x		Nej	Borttagande av stormfällida träd leder till röset	Ja	Ja	
Hallaryd 25:1	Ej utdelad	Nej		0	0	x	EJ.ATG.			Nej		
Hallaryd 46:1	Ej utdelad	Nej		0	0	x	EJ.ATG.			Nej		
Hammeda 43:1	UV Väst	Ja	Bra	0	3	Ja		Nej	Kontakta markägaren ang. stubbe?	Ja	Ja	Ja
Hammeda 47:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	0	46	Ja	Omhandertagna fynd i form av kol och brända ben	Nej	Vart tog fynden vägen SHM/SM?	Ja	Ja	Ja

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Annat åtgärd/Övrig info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besiktn.	Återställn.-karta
Hamneda 5:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	0	4	x		Nej	4 stubbar ligger kvar, kontakta markägaren	Ja	Ja	Ja
Hamneda 55:1	UV Väst	Nej		0	0		EJ ATG.	Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Hamneda 63:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	?	95	Ja	Ej fullständig information om hur många stubbar som tagits bort resp. tryckts tillbaka	Nej			Ja	Ja
Hamneda 64:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	?	60	Ja	Ej fullständig information om hur många stubbar som tagits bort resp. tryckts tillbaka	Fyra knäckta stammar, en rotvälta, en skadad anläggning	Ev borttagne av stormfäld skog och återställning		Ja	Ja
Hamneda 75:1	UV Väst	Ja	Bra	2	4	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Hemmesjö 131:1	Smålands Museum	Nej	OK	4	0	Ja	En rotvälta ej åtgärdad	Nej	Återställning?	Ja	Ja	
Hemmesjö 14:1	Smålands Museum	Nej	OK	0	0	Ja		Ev mer körskador, nyplantering	Uppmärksamma markägaren på att graven ligger där den ligger samt be att granplantorna tas bort	Ja	Ja	
Hinneryd 120:1	Wallin	Ja	Bra	3	1	Ja		Nej	Bortförslat av ihopsamlat ris	Ja	Ja	
Hinneryd 121:1	Wallin	Ja	Bra	?	?	x	I rapporten saknas uppgifter om rotvälterna togs bort eller trycktes tillbaka.	Nej	Inga	Ja	Ja	
Hovmantorp 246:1	Wallin	Nej	Mycket Bra	1	0	x			Vidare bör en omklassificering från grav till röjningsröse ske utifrån resultatet.	Ja	Ja	
Jät 41:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	0	9	Ja		Nya körskador i södra delen	Kontakt med markägaren?		Ja	Ja
Jät 42:1	Wallin	Nej	Bra	0	1	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Jät 46:1	Wallin	Nej	Mycket Bra	0	2	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Kånna 22:1	EJ utdelad	Ja		0	0	x	EJ ATG.	Nej	Inga	Nej	Nej	
Kånna 8:1	UV Väst	Ja	Bra	0	9	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Lekaryd 103:1	Smålands Museum	Ja	Mycket bra	11	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Lenhovda 153:1	Wallin	Nej	OK	0	0	x	Skador till följd av markberedning	Nej	Inga	Ja	Ja	
Lenhovda 17:1	Wallin	Ja	Bra	0	1	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Ljunby 14:1	UV Väst	Nej	Bra	?	?	x	Ett stormfällt träd	Nej	Stubbar och ris ligger kvar, kontakta markägare?	Ja	Ja	Ja
Ljunby 22:1	Arkeologiceentrum	Ja	Mycket bra	6	50	x	Två stammar har knäckts isamband med stormen Per, bör borttagas	Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Ljunby 26:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	7	100	Ja		Nej	Inga		Ja	Ja
Ljunby 28:1	Arkeologiceentrum	Ja	Mycket bra	0	1	x		Nej	Inga		Ja	Ja

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Annat åtgärd/ Övrig info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besikt.	Återställn.- karta
Ljungby 29:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	0	1	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Ljungby 30:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	?	?	x	Huruvida rotvältorna borttogs eller inte framgår ej	Nej	Inga	Ja	Ja	
Ljungby 4:1	Wallin	Ja	Med anmärkning	?	?	Ja	Det framkommer inte i rapporten hur många rotvältor som åtgärdats och hur många som tippats åter eller tagits bort.	Nej	Vidare återställningsinsatser samt en slutundersökning	Ja	Ja	Ja
Markaryd 1:1	Wallin	Ja	Mycket bra	5	0	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Moheda 9:1	Smålands Museum	Ja	Mycket bra	5	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Nöbbele 3:1	Smålands Museum	Nej	Bra	5	0	Ja		En rotvälta i en grav, central	Återställning	Ja	Ja	
Nätija 22:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	2	7	x		Nej	Kontakta markägaren angående de tre kvarliggande stubbarna?	Ja	Ja	Ja
Odensjö 112:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	10	176	Ja		Nej	Inga		Ja	x
Odensjö 2:1	Arkeologiceentrum	Ja	Mycket bra	0	37	x		Nej	Inga		Ja	Ja
Ormesberga 35:1	UV Väst	Nej	?	0	18	Ja		Nej	Återställning och städning	Ja	Ja	Ja
Pjätteryd 91:1	Wallin	Ja	Bra	3	2	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Pjätteryd 96:1	Wallin	Ja	Bra	22	3	Ja	Möjligen har fler stubbar tagits bort osäkert i beskrivningen	Sju träd har stormfällits i samband med Per	Borttagande av stormfällida träd och återställning	Ja	Ja	
Ryssby 35:1	UV Väst	Ja	Bra	0	5	x	En rotvälta har ej åtgärdats	Några större grenar har knäckts och ligger på gravfältet	Borttagande av ris och grenar	Ja	Ja	Ja
Ryssby 55:1	UV Väst	Nej	Bra	0	5	Ja		Nej	Borttagande av ansamling med ris	Ja	Ja	Ja
Sjösås 10:1	UV Väst	Nej	Bra	0	35	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Sjösås 102:1	Smålands Museum	Ja	Bra	10	0	Ja		Nej	Ta kontakt med markägaren?	Ja	Ja	Ja
Sjösås 91:1	Smålands Museum	Nej	Bra	25	0	Ja	Fortfarande flera rotvältor och en hel del ris.	Nej	Bevakning	Ja	Nej	

Raå nummer	Återställare	Värdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Övrig info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besiktn.	Återställn.-karta
Skatelöv 107:1	Smålands Museum	Ja	Bra	1	0	Ja		Nej	Kontakta markägaren angående riset	Ja	Ja	
Skatelöv 109:1	Smålands Museum	Ja	OK	2	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Skatelöv 112:1	Smålands Museum	Ja	Bra	24	4	Ja		Nej	Borttagande av rotvälta? Samt bortförande av stubbe	Ja	Ja	Ja
Skatelöv 113:1	Smålands Museum	Ja	OK	4	0	Ja		Nej	Kontakta markägaren angående ris och stammar	Ja	Ja	Ja
Skatelöv 122:1	Smålands Museum	Ja	Bra	0	1	Ja	Slutundersökning till följd av rotvälтан	Tre stormfällda träd under stormen Per, samt ett träd som behöver sågas ned	Borttagande av ris samt en uppsågad stam, till detta kommer tre nyfällna (?) stammar samt ett träd i den nordvästra delen som behöver sågas ned till följd av stormen Per.	Ja	Ja	Ja
Stenbrohult 167:1	Wallin	Nej	Bra	0	6	x		Efter återställningen har det uppkommit ett antal hjulspår kring graven. En ny rotvälta i gravens nord-nordöstra kant har rivit upp en del sten.	Återställning?	Ja	Ja	Ja
Stenbrohult 25:1	Wallin	Nej	Bra	2	5	x		Körskador	Möjliggen skulle man kunna sätta in ytterligare insatser om lämningen i framtiden blir aktuell för att värddas	Ja	Ja	Ja
Södra Ljunga 101:1	UV Väst	Ja	Bra	0	41	Ja		Nej	Hämtning av stubbar och ris ca 8 mindre högar.	Ja	Ja	Ja
Södra Ljunga 102:1	UV Väst	Ja	OK	0	2	Ja		Nej	Mer ris kvarligger, ett par rotvältor behöver åtgärdas.	Ja	Ja	Ja
Södra Ljunga 131:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	3	9	x		Skador i södra delen till följd av markberedning	Åtgärdas genom ordinarte fornvärdsinsatser	Ja	Ja	Ja
Söraby 37:1	Smålands Museum	Nej	x	?	?	Ja	Ej färdigt	Nej	Nya åtgärder	Ja	Ja	Ja
Tannåker 18:1	Arkeologiceentrum	Ja	Bra	0	1	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Tegnaby 23:1	Smålands Museum	Ja	Bra	0	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Tegnaby 25:1	Smålands Museum	Ja	Med anmärkning	0	0	Ja		Flera träd har påverkats av stormen Per, dessa har inte helt fallits men står lutade mot varandra	Uppstädning, ev borttagande av rotvälta	Ja	Ja	Ja
Tingsås 172:1	Ej utdelad	Nej		0	0	x	EJ ATG.		Inga	Nej		
Tjureda 157:1	Smålands Museum	Nej	OK	1	0	Ja	En rotvälta ej åtgärdad	Nej	Inga	Ja	Nej	
Tolg 63:1	Smålands Museum	Ja	Bra	1	0	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Tutaryd 21:1	UV Väst	Ja	Mycket bra	0	29	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Tåvelsås 100:1	Arkeologiceentrum	Nej	Bra	?	?	x		Yttäckande markberedning på södra delen av gravfältet och den omgivande fossila åkermarken	Kontakta FMIS ang omregistrering	Ja	Ja	
Tåvelsås 14:1	Arkeologiceentrum	Nej		0	0	x	EJ ATG.			Nej		
Tåvelsås 14:2	Arkeologiceentrum	Nej		0	0	x	EJ ATG.			Nej		
Tåvelsås 16:1	Wallin	Nej	OK	4	1	x		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Urshult 157:1	Wallin	Nej		0	0	x	EJ ATG.			Nej		
Uråsa 17:1	Smålands Museum	Nej	OK	3	1	Ja		Nej	Ev borttagande av mer ris	Ja	Ja	Ja
Uråsa 18:1	Wallin	Nej	Bra	6	1	x	Körskada ej åtgärdad	Nej	Inga	Ja	Ja	Ja
Uråsa 19:1	Wallin	Nej	Bra	6	7	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	Ja

Raå nummer	Aterställare	Vårdad	Omdöme	Atertryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Annan åtgärd/ Övrig info	Skador efter stormen Per	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besikt.	Aterställn.-karta
Uråsa 20:1	Wallin	Nej	Mycket bra	2	2	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Uråsa 20:2	Wallin	Nej	Bra	2	2	x		Nej	Inga	Ja	Ja	
Uråsa 54:2	Wallin	Nej	Mycket bra	1	5	x		En ny rotvälta i SV	Aterställning 1 Rotvälta	Ja	Ja	
Uråsa 55:3	Wallin	Nej	Bra	2	3	x		Plantering har skett på anläggningen	Borttagning av plantor på anläggningen	Ja	Ja	
Vedersöv 108:1	Smålands Museum	Nej	Mycket bra	4	1	Ja		Nej	Det ligger en viss mängd skräp intill anläggningen	Ja	Ja	
Vedersöv 60:1	Smålands Museum	Nej	Bra	2	1	Ja		Kör- och markeringskadaver	?	Ja	Ja	
Vislanda 101:1	Smålands Museum	Ja	OK	4	0	Ja		En rotvälta med tillhörande träd	Aterställning	Ja	Ja	Ja
Vislanda 103:1	Smålands Museum	Ja	Bra	3	0	Ja		Nej	Behov att stig till anläggningen samt en skylt	Ja	Ja	
Vislanda 122:1	EJ utdelad	Nej		0	0	x	EJ ATG.			Nej		
Vittaryd 51:1	UV Väst	Nej	Mycket bra	0	200	Ja	Två bengömmor blottade och åtgärdade	Stormen Per har orsakat flera nya stora skador, minst tre anläggningar är allvarligt skadade av rotvältor. Totalt har ett drygt 20-tal träd fallit och fem anläggningar skadats. Även om mycket ris togs bort i samband med återställningen skulle det nu behövas en ny upprepning av ris och stormfällda träd. Under alla omständigheter behöver en kontroll av gravfältet göras efter det att den storm-fällda skogen tagits ut, det föreligger en uppenbar risk för nya skador i samband med uttagandet av träden. Kontakta markägaren?	Söka pengar för återställning, kontakta markägaren	Ja	Ja	Ja
Väckelsång 92:1	Wallin	Nej	Bra	2	2	Ja		Nej	Inga	Ja	Nej	
Våxjö 111:1	Smålands Museum	Ja	?	0	0	x		Ett träd har fallit	Ev. städning och borttagning av 2-3 stammar	Ja	Ja	
Våxjö 19:1	Wallin	Ja	Mindre bra	?	?	Ja	42 rotvältor åtgärdade	2 knäckta träd efter Per	Ev. mer åtgärder gällande de norra rotvältorna	Ja	Ja	
Våxjö 215:1	Smålands Museum	Nej	Med anmärkning	4	1	Ja	Aterställning har dock inte skett inom stipulerad tid vilket föranledde en besiktningssdag i onödan.	Nej	Inga	Ja	Ja	
Öja 1:1	Smålands Museum	Nej	Bra	0	0	Ja	EJ ATG.			Ja		
Öja 46:1	Smålands Museum	Nej	Bra	4	2	Ja		Nej	Inga	Ja	Nej	
Öjaby 105:1-4	Smålands Museum	Nej	Bra	4	0	x		En ny rotvälta i vilken enstaka brända ben är synliga	Söka pengar för återställning	Ja	Ja	Ja
Öjaby 50:1	Smålands Museum	Ja	Bra	3	5	x		Ett stormfällt träd	Åtgärdat	Ja	Ja	Ja
Ör 36:1	Smålands Museum	Nej	Bra	7	0	Ja	Det finns fortfarande rotvältor och ris	Nej	Inga	Ja	Nej	
Östra Torsås 175:1	Smålands Museum	Nej	OK	0	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	

Raå nummer	Återställare	Vårdad	Omdöme	Återtryckta rotvältor	Borttagna rotvältor	Borttaget ris	Övrig info	Skador efter stormen	Åtgärder	Foto återställn.	Foto Besiktn.	Återställn.-karta
Östra Torsås 207:1	Wallin	Nej	OK	?	?	x	Det framkommer inte i rapporten huruvida rotvältorna tippats åter eller tagits bort	Nej	Ev. mer återställning	Ja	Ja	
Östra Torsås 5:1	Smålands Museum	Nej	Bra	0	0	Ja		Nej	Inga	Ja	Ja	
Östra Torsås 92:3	Smålands Museum	Nej		0	0	x	EJ ATG.			Nej		

